24 2-4 Αρ 140
21
13/4

ΡΟΝΤΓΙΑΡΝΤ ΚΙΠΛΙΓΚ

ΕΙΔΥΛΛΙΟ ΣΤΟΥΣ ΠΑΓΟΥΣ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ Γ ΤΣΟΥΚΑΛΑ

Β/4 140
9395

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ "ΒΕΝΙΑΜΙΝ Ο ΛΥΒΙΤΣΗΣ"
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1878

ΕΙΔΥΛΛΙΟ ΣΤΟΥΣ ΠΑΓΟΥΣ

ΔΕΣΜΗ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ "ΒΕΝΙΑΜΙΝ Ο ΛΕΣΒΙΟΣ"
• ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1878 •

Copyright by G. Tsoukalas
Athens, 1926

ΡΟΝΤΓΙΑΡΝΤ ΚΙΠΛΙΓΚ

ΕΙΔΥΛΛΙΟ ΣΤΟΥΣ ΠΑΓΟΥΣ

ΜΕΤΑΦΡ. ΑΠΟ ΤΑ ΑΓΓΛΙΚΑ
Κ. ΑΒΑΝΙΤΗ

ΔΕΣΗ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ ΒΕΝΙΑΜΙΝ Ο ΛΕΣΒΙΟΣ
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1878

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ
Γ. ΤΣΟΥΚΑΛΑ
ΣΤΟΑ ΦΕΞΗ 126—ΑΘΗΝΑΙ

ΕΙΔΥΛΛΙΟ ΣΤΟΥΣ ΠΑΓΟΥΣ

— Κοίτα! Ἄνοιξε τὰ μάτια του.

— Βάλτο πάλι στὸ σακκούλι. Θὰ γίνῃ γερὸ σκυλί. Στοὺς τέσσερις μῆνες θὰ τοῦ βγάλουμε ὄνομα.

— Ποιανοῦ ὄνομα; ρώτησε ἡ Ἀμοράκ.

Τὰ μάτια τοῦ Καντλοὺ φέρανε γύρο στὴ δερματοντυμένη χιονοκαλύβα, ὥσπου φτάσανε στὸν Κοτουκό, ἕνα παιδὶ δεκατεσσάρων χρονῶν, ποὺ καθόταν ἀπάνω στὸ ξυλοκρέββατο καὶ σκάλιζε ἕνα κουμπὶ ἀπὸ ψαροφίλντισι.

— Βγάλτε του τὸ δικό μου ὄνομα, εἶπε ὁ Κοτουκὸ χαμογελώντας μὲ κωμικὸ μορφασμό. Θὰ μοῦ χρειαστῇ κάποια μέρα.

Χαμογέλασε τότε κι ὁ Καντλού, ὥσπου τὰ μάτια του χώθηκαν ὁλότελα μέσα στὰ παχειά, πλαδαρὰ μάγουλά του, καὶ κούνησε καταφατικὰ τὸ κεφάλι του στὴν Ἀμοράκ. Στὸ μεταξὺ ἡ ἀγριεμένη μάνα τοῦ κουταβιοῦ γρύλιζε βλέποντας τὸ σκυλάκι της ποὺ στριφογύριζε μέσα στὸ ἀπὸ δέρμα φώκιας σακκούλι, ποὺ εἶτανε κρεμασμένο ἀπάνω ἀπ' τὴ ζεστασιὰ τοῦ ξυγκόλυχνου, καὶ ποὺ δὲν μποροῦσε νὰ τὸ φτάσῃ.

Ὁ Κοτουκὸ ἐξακολούθησε τὸ σκάλισμά του, κι ὁ Καντλοὺ πέταξε ἕνα τυλιγμένο δεμάτι ἀπὸ σκυλοχά-

μουρα στὴ μικρὴ καμαρούλα ποὺ εἶταν ἀνοιγμένη στὴ μιὰ πλευρὰ τῆς καλύβας, ἔβγαλε τὰ βαρειά, ἀπὸ ἐλαφόδερμα ροῦχα τοῦ κυνηγιοῦ, τὰ ἔριξε μέσα σ᾽ ἕνα μπανελένιο δίχτυ ποὺ κρεμόταν ἀπάνω ἀπὸ ἕναν ἄλλο λύχνο, καὶ ξαπλώθηκε μπρούμυτα στὸ ξυλοκρέββατο, μασσουλίζοντας ἕνα κομάτι ἀπὸ παγωμένο κρέας φώκιας, ὥσπου ἡ Ἀμοράκ, ἡ γυναίκα του, νὰ φέρη τὸ ταχτικὸ δεῖπνο, βραστὸ κρέας καὶ σοῦπα ἀπὸ αἷμα φώκιας. Εἶχε μείνει ὡς τὰ χαράματα πέρα στὶς φωκότρυπες, ὀχτὼ μίλλια μακρυά, καὶ γύρισε σπίτι μὲ τρεῖς μεγάλες φώκιες. Ἀπ᾽ τὸ μακρὺ καὶ χαμηλὸ χιονένιο διάδρομο, ποὺ ὅμοιος μὲ τοῦνελ ἔφτανε ὡς τὴν ἐσωτερικὴ πόρτα, ἀκουγόντανε γαυγίσματα καὶ μουγκρητά. Ἦσαν τὰ σκυλιὰ τοῦ ἐλκύθρου του, ποὺ λευτερωμένα ἀπ᾽ τὸ μεροδούλι τους, καυγαδίζανε γιὰ τὴν πιὸ ζεστὴ θέση.

Τὰ οὐρλιάσματα σὲ λίγο δυναμώσανε πολύ, κι ὁ Κοτουκὸ γλύστρησε ὀκνὰ κάτω ἀπ᾽ τὸ ξυλοκρέββατο καὶ πῆρε ἕνα μαστίγιο ποὺ ἡ λαβή του, ἀπὸ ἀνοιξιάτικη μπανέλα, εἶχε δεκαοχτὼ ἴντσες μάκρος, καὶ τὸ λουρί του εἴκοσι πέντε πόδια. Χώθηκε στὸ διάδρομο, κι ὁ θόρυβος μεγάλωσε τόσο, σὰ νὰ τὸν τρώγανε ζωντανὸ τὰ σκυλιά, δὲν εἶταν ὅμως ἄλλο παρὰ οἱ ταχτικὲς χαρὲς ποὺ τοῦ κάνανε πρὶν τοὺς δώσει φαΐ. Ὅταν προχώρησε μὲ τὰ τέσσερα, ὡς τὴν ἄλλη ἄκρη, μισὴ ντουζίνα μαλλιαρὰ κεφάλια τὸν παρακολουθοῦσαν μὲ τὰ

μάτια τους, καθὼς ἅπλωσε τὸ χέρι του σὲ κάτι τσιγγέλια ἀπὸ σαγόνια φαλαίνης, ὅπου εἶτανε κρεμασμένο τὸ κρέας τῶν σκυλιῶν. Μ' ἕνα τσεκούρι ἔκοψε σὲ μεγάλα κομάτια τὶς παγωμένες σάρκες καὶ στάθηκε περιμένοντας, μὲ τὸ μαστίγιο στὸ ἕνα χέρι καὶ τὸ κρέας στὸ ἄλλο. Καλοῦσε κάθε σκυλὶ μὲ τὄνομά του—πρῶτα τὸ πιὸ ἀδύνατο, κι ἀλίμονο σ' ἐκεῖνο ποὺ θὰ προχωροῦσε χωρὶς νἄρθῃ ἡ σειρά του· τὸ τσουχτερὸ λουρὶ ἔπεφτε σὰν ἀστραπὴ καὶ ξεκολλοῦσε μερικοὺς πόντους ἀπ' τὸ τρίχωμα μαζὴ μὲ τὸ πετσί. Κάθε ζῶο γρύλιζε πρῶτα, γαύγιζε ἔπειτα μιὰ φορά, ἅρπαζε τὴ μερίδα του, κι ἔτρεχε πίσω στὸ διάδρομο, ἐνῶ τὸ παιδὶ ὄρθιο ἀπάνω στὰ χιόνια, κάτω ἀπ' τὸ θαμπωτικὸ φῶς τοῦ Βορρᾶ, ἐξακολουθοῦσε νὰ ἀπονέμῃ δικαιοσύνη. Τελευταῖος ἔμεινε ὁ μεγάλος μαῦρος ἀρχηγὸς τοῦ κοπαδιοῦ, ποὺ κρατοῦσε τὴν τάξη ἅμα ἦσαν ζεμένα τὰ σκυλιά. Ὁ Κοτουκὸ ἔδωσε σ' αὐτὸν διπλῆ μερίδα ἀπ' τὸ κρέας, μὰ καὶ μιὰ δυνατότερη στράκα μὲ τὸ μαστίγιο.

— Ἄ! εἶπε ὁ Κοτουκὸ περιτυλίγοντας τὸ μακρὺ λουρί, ἔχω ἕνα κουταβάκι ἀπάνω ἀπ' τὸ λύχνο, ποὺ θὰ οὐρλιάζῃ πιὸ πολὺ ἀπὸ σένα, *Σαρπόκ!* Μέσα!

Γύρισε μπουσουλώντας ἀπάνω ἀπ' τὰ ἀνάκατα σκυλιά, τίναξε τὸ κρυσταλλιασμένο χιόνι ἀπ' τὴ γούνα του μ' ἕνα μπανελένιο ραβδὶ ποὺ ἔβαζε ταχτικὰ ἡ Ἀμοράκ κοντὰ στὴν πόρτα, ἔδωσε δυὸ - τρεῖς χτύπους καὶ στὸ δερματοντυμένο ταβάνι τῆς καλύβας, γιὰ νὰ ξεκο-

λήση μερικὰ κρύσταλλα ποὺ εἶχαν περάσει ἀπ᾽ τὸ θόλο τῆς χιονοσκεπῆς, κι ὕστερα κουλουριάστηκε ἀπάνω στὸ ξυλοκρέββατο.

Τὰ σκυλιὰ ἀπ᾽ τὸ διάδρομο σιγομουγκρίζανε ροχαλίζοντας στὸν ὕπνο τους, τὸ μικρὸ ποὺ εἴτανε τυλιγμένο μέσα στὴ βαθειὰ τριχωτὴ κουκούλα τῆς Ἀμοράκ, τιναζόταν, κλωτσοῦσε καὶ τραύλιζε, κι ἡ μάνα τοῦ νεοβάφτιστου κουταβιοῦ καθότανε ξαπλωμένη στὸ πλευρὸ τοῦ Κοτουκό, μὲ τὰ μάτια της καρφωμένα στὸ σακκούλι ἀπὸ δέρμα φώκιας, ποὺ εἴτανε ζεστὸ καὶ σίγουρο ἀπάνω ἀπ᾽ τὴν πλατειὰ κίτρινη φλόγα τοῦ λύχνου.

Ὅλα αὐτὰ γινόντανε πολὺ ψηλὰ στὰ βόρεια, πέρα ἀπ᾽ τὸ Λαμπραδόρ· πέρα ἀπ᾽ τὸ στενὸ τοῦ Χοῦδσον, ὅπου τὰ ὁρμητικὰ ρεύματα παρασέρνουν τοὺς πάγους, βορειότερα ἀπ᾽ τὴ Χερσόνησο τῆς Μελβίλλας, βορειότερα ἀκόμα κι ἀπ᾽ τὰ στεγὰ τοῦ Φὰρν καὶ τῆς Ἔκλας, στὴ βορεινὴν ἀκτὴ τῆς Μπαφίνας, ὅπου τὸ νησὶ τοῦ Μπάϋλοτ προβάλλει ἀπάνω ἀπ᾽ τοὺς πάγους τοῦ Λανκάστερ, σὰν ἀναποδογυρισμένη λεκάνη. Εἶναι σχεδὸν ἄγνωστα γιὰ μᾶς τὰ μέρη ποὺ ἐκτείνονται βορεινότερα ἀπ᾽ τὴν ἀκτὴ τοῦ Λανκάστερ, ἐκτὸς ἀπ᾽ τὸ Ντῆβον καὶ τὴν Ἐλλεσμίρα· καὶ ὅμως ζοῦνε κι ἐκεῖ λίγοι ἀριοσκορπισμένοι ἄνθρωποι, στὰ πρόθυρα, θἄλεγε κανείς, τοῦ Πόλου.

Ὁ Καντλοὺ εἴταν Ἐσκιμῶος, κἠ φυλή του, κάπου

τριάντα ψυχὲς ὅλοι—ὅλοι, κατοικοῦσαν στὸ Τουνουνιρμιοὺτ – «τὴ χώρα ποὺ στέκεται στὴ ράχη τοῦ κόσμου». Ἐννιὰ μῆνες τὸ χρόνο μόνο πάγοι καὶ χιόνια κι ἀλλεπάλληλες θύελλες εἶν' ἐκεῖ πάνω· καὶ κάνει τόσο κρύο ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ τὸ φανταστῇ ὅποιος δὲν εἶδε τὸ θερμόμετρο νὰ στέκῃ πάντα κάτω ἀπὸ τὸ μηδέν. Στοὺς ἕξη ἀπ' τοὺς ἐννιὰ αὐτοὺς μῆνες εἶναι σκοτάδι, κι αὐτὸ εἶναι τὸ φριχτότερο ἀπ' ὅλα. Στοὺς τρεῖς μῆνες τοῦ καλοκαιριοῦ μόνο μέρα παρὰ μέρα καὶ κάθε νύχτα κάνει πιγωνιὰ καὶ τότε τὸ χιόνι ἀρχίζει νὰ λυώνῃ ἀπ' τοὺς νοτιότερους λόφους, καὶ μερικὲς χαμοϊτιὲς προβάλλουν τὰ χνουδωτὰ βλαστάρια τους ποὺ στολίζονται μὲ ἀραιὰ μικροσκοπικὰ λουλουδάκια. Ἀκρογιαλιὲς μὲ ψιλὴ ἄμμο καὶ στρογγυλεμένα χαλίκια ἁπλώνονται πέρα ὡς τὴν ἀνοιχτὴ θάλασσα, καὶ γιαλιστερὰ λιθάρια ἢ βράχοι βαθυραγισμένοι ὑψώνονται ἀπάνω ἀπ' τὸ κοκκωτὸ χιόνι. Ὅλα αὐτὰ ὅμως χάνονται ὕστερα ἀπὸ λίγες βδομάδες, ὁ ἄγριος χειμώνας πλακώνει πάλι τὴ χώρα, κὴ θάλασσα δὲν ἀργεῖ νὰ παγώσῃ σὲ βάθος δέκα ποδιῶν, ἀπ' τὴν ἀκτὴ ὡς τὰ βαθειὰ νερά.

Τὸ χειμώνα ὁ Καντλοὺ κυνηγάει φώκιες στὴν ἄκρη τῆς παγωμένης αὐτῆς θάλασσας καὶ τὶς καμακίζει καθὼς βγαίνουν νὰ ἀνασάνουν στὶς τρύπες τους. Ἡ φώκια χρειάζεται ἀνοιχτὴ θάλασσα γιὰ νὰ ζήσῃ καὶ νὰ πιάνῃ ψάρια, κι ὁ πάγος ἁπλώνεται πολλὲς φορὲς

χωρὶς κανένα ράγισμα σὲ δεκαοχτὼ μίλια ἀπόσταση ἀπ᾽ τὴν πλησιέστερη στεριά. Τὴν ἄνοιξη ὅλη ἡ φυλὴ ἀποτραβιόταν ἀπ᾽ τοὺς πάγους ποὺ λυώνανε καὶ τραβοῦσαν στὰ νότια, κατὰ τὰ μέρη τῆς Μπαφίνας γιὰ νὰ κυνηγήσουν ταράνδους καὶ νὰ ψαρέψουν τὸ σολομὸ τῆς χρονιᾶς τους, ἀπὸ τ᾽ ἀμέτρητα ποταμάκια καὶ τὶς λίμνες τῶν μεσογείων. Καὶ κατὰ τὸ Σεπτέμβριο ἢ τὸν Ὀκτώβριο γυρίζανε πάλι στὰ βόρεια γιὰ τὸ κυνήγι τοῦ μόσχου καὶ τὸ τακτικὸ χειμωνιάτικο ψάρεμα τῆς φώκιας.

Ὅλα τὰ εἴδη πολυτελείας ποὺ ξαίρανε οἱ κάτοικο τοῦ Τουνουγιρμιούτ, προήρχοντο ἀπὸ τὰ νότια—ξύλινα δοκάρια ποὺ μπαίνανε ἀντὶ γιὰ ρόδες στὰ ἔλκυθρα,-σιδερένιες αἰχμὲς γιὰ τὰ καμάκια, ἀτσαλένια μαχαίριαι, μετάλλινες κατσαρόλες ποὺ μαγειρεύανε τὸ φαΐ πολὺ καλήτερα ἀπ᾽ τὶς παλιὲς χύτρες ποὺ ἦσαν φτιαγμένες ἀπὸ σαπουνόπετρα, τσακμάκια ἢ ἀκόμα καὶ σπίρτα, χρωματιστὲς κορδέλλες γιὰ νὰ δένουν οἱ γυναῖκες τὰ μαλλιά τους. μικρὰ καθρεφτάκια καὶ κόκκινο πανὶ γιὰ νὰ βάζουν σειρήτια στὰ δερμάτινα ροῦχα.

Ὁ Καντλοὺ ἐμπορευότανε κέρατα ζαρκαδιῶν καὶ δόντια μόσχου (ποὺ ἔχουν ἀξία σὰν μαργαριτάρια) μὲ τοὺς Ἐσκιμώους τοῦ Νότου, κι αὐτοὶ πάλι ἐμπορευότανε μὲ τὶς φαλαινοθηρίδες καὶ μὲ τοὺς σταθμοὺς τοῦ Εξέτερ καὶ τοῦ Κάμπερλαντ. Κι ἔτσι ἡ ἀλυσσίδα προωρσε, ὅοχῶσπου μιὰ κατσαρόλα ποὺ κάποιος μά-

γειρος καραβιοῦ τὴν πουλοῦσε στὸ παζάρι τοῦ Μπέντυ, καταντοῦσε νὰ τερματίση τὸ βίο της ἀπάνω ἀπὸ ἕνα ξυγκόλυχνο, κάπου ἐκεῖ ψηλὰ στοὺς πάγους τῆς Ἀρκτικῆς ζώνης.

Ὁ Καντλοὺ εἶτανε καλὸς κυνηγὸς καὶ γι᾽ αὐτὸ εἶχε ἄφθονα σιδερένια καμάκια, χιονοπρίονα, ξόβεργα κι ὅλα τ᾽ ἄλλα ἐξαρτήματα ποὺ κάνουν ὑποφερτὴ τὴ ζωὴ ἐκεῖ ψηλὰ στὸ βαρὺ κρύο.

Εἶταν ἀρχηγὸς τῆς φυλῆς του, κι αὐτὸ δὲν τοῦ ἔδινε ἄλλη ἐξουσία παρὰ νὰ συμβουλεύη πότε-πότε τοὺς φίλους του ν᾽ ἀλλάξουν τὰ μέρη τοῦ κυνηγιοῦ· ὁ Κοτουκὸ ὅμως τὸ χρησιμοποιοῦσε γιὰ νὰ κυριαρχῆ λίγο ἀπάνω στ᾽ ἄλλα παιδιὰ ἅμα βγαίνανε ἔξω τὴ νύχτα γιὰ νὰ χορέψουν μὲ τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ ἢ νὰ τραγουδήσουν τὸν Παιδιάτικο Ὕμνο στὸ Βόρειο Σέλας.

Τώρα ποὺ ὁ πατέρας του εἶχε δόσει τὄνομά του σ᾽ ἕνα κουτάβι τὰ πράματα ἀλλάξανε. Ὁ Ἐσκιμῶος δὲν ἀποφασίζει ν᾽ ἀφιερώση ἕνα καλὸ σκυλὶ στὸ γιό του, χωρὶς νὰ ξαίρη τὸ παιδὶ νὰ δδηγῆ τὸ ἔλκυθρο.

Ἂν τὸ κουτάβι δὲν εἶχε σιδερένια κράση, σίγουρα θἄχε ψοφήσει ἀπ᾽ τὸ πολὺ φαΐ καὶ τὸ πολὺ πασπάτεμα. Ὁ Κοτουκὸ τοῦ ἔφτιαξε μόνος του κάτι μικροσκοπικὰ χάμουρα καὶ τὄσερνε δίνοντας προσταγές.

Τὸ κουτάβι δὲν τ᾽ ἀγαποῦσε αὐτὰ τὰ καμώματα καθόλου, κατάλαβε ὅμως, ὅταν τὸ δέσανε γιὰ πρώτη

φορὰ στὸ ἀληθινὸ ἔλκυθρο, ὅτι πρῶτα, ποὺ σερνότατε ἔτσι σὰν ἀγκιστρωμένο ψάρι εἴτανε πολὺ πιὸ εὐτυχισμένο. Μιὰ μέρα καθότανε στὸ χιόνι κι ἔπαιζε μὲ τὸ λουρὶ τοῦ γκεμιοῦ του ποὺ ἔφτανε ὥς τὸ *πιτού*, τὸ χοντρὸ λουρὶ ποὺ δένεται στὴν πλώρη τοῦ ἑλκύθρου. Μονομιᾶς τὸ κοπάδι ξεκίνησε, καὶ τὸ κουτάβι εἶδε τὸ βαρὺ ἔλκυθρο, ποὺ εἶχε δέκα πόδια μάκρος νὰ τρέχῃ ἀπάνω του καὶ νὰ τὸ παρασέρνῃ στὰ χιόνια, ἐνῷ ὁ Κοτουκὸ γελοῦσε ὥσπου τρέξανε δάκρια στὰ μάγουλά του. Ἀκολούθησαν ἔπειτα μέρες καὶ μέρες μὲ τὸ σκληρὸ μαστίγιο ποὺ σφυρίζει σὰν ἄνεμος ἀπάνω στὸν πάγο, κι ὅλοι οἱ σύντροφοί του τὸ δαγκώνανε γιατὶ δὲν ἤξαιρε τὴ δουλιά του, τὰ χάμουρα τὸ πληγώνανε, καὶ δὲν τοῦ ἐπιτρέπανε πιὰ νὰ κοιμᾶται μαζὴ μὲ τὸν Κοτουκό, ἀλλ' εἶταν ὑποχρεωμένο νὰ παίρνῃ τὴν πιὸ κρύα θέση στὸ διάδρομο. Εἴτανε πολὺ θλιβερὴ ἡ ἐποχὴ αὐτὴ γιὰ τὸ κουτάβι.

Μαζὴ μὲ τὸ σκυλὶ ὅμως, διδασκότανε καὶ τὸ παιδί. Μιὰ-δυὸ φορὲς ἔφαγε τοῦμπες γιατὶ ξέχασε νὰ πιαστῇ γερὰ στὸ ἔλκυθρο, ἅμα σταματοῦσε· κι ἔσπασε πολλὰ λουριὰ καὶ χάλασε ἀρκετὰ χάμουρα, ὥσπου νὰ μποροῦν πιὰ νὰ τοῦ ἐμπιστεύονται ὁλόκληρο τὸ κοπάδι μὲ τὸ ἐλαφρὸ ἔλκυθρο. Καὶ τότε ἔνιωσε πεποίθηση στὸν ἑαυτό του, κι ἀπάνω στὸ γκρίζο πάγο, πετοῦσε σὲ δέκα ὁλόκληρα μίλια γιὰ νὰ βρῇ τὶς τρύπες τῆς φώκιας. Ἅμα ἔφτανε στὰ μέρη τοῦ κυνηγιοῦ, ἔλυνε

ἕνα λουρὶ ἀπὸ τὸ *πιτοὺ* καὶ λευτέρωνε τὸ μεγάλο μαῦρο ἀρχηγό, ποὺ εἴτανε τότε τὸ καλήτερο σκυλὶ τοῦ κοπαδιοῦ. Μόλις ὁ σκύλος μυριζότανε κάποια τρύπα ὁ Κοτουκὸ ἀναποδογύριζε τὸ ἔλκυθρο, καρφώνοντας βαθειὰ στὸ χιόνι δυὸ παλούκια ἀπὸ κέρατο, ὥστε νὰ μὴ μπορῇ νὰ φύγῃ τὸ κοπάδι. Ἔπειτα προχωροῦσε μὲ τὰ τέσσερα, πιθαμὴ μὲ πιθαμή, καὶ στεκότανε περιμένοντας νὰ βγῇ ἡ φώκια ν' ἀνασάνῃ. Ἅμα ἔφτανε ἡ στιγμὴ αὐτὴ ἔριχνε μὲ ὁρμὴ τὸ καμάκι ποὺ εἴτανε δεμένο μὲ λουρὶ καὶ τραβοῦσε ἔπειτα τὴ φώκια ὡς τὰ χείλια τοῦ πάγου, ἐνῷ ὁ μαῦρος ἀρχηγὸς πλησίαζε καὶ βοηθοῦσε γιὰ νὰ φέρουν τὸ κουφάρι ὡς τὸ ἔλκυθρο. Ἅμα τοὺς βλέπανε τὰ ζεμένα σκυλιὰ οὐρλιάζανε κι ἀφρίζανε μὲ μανία κι ὁ Κοτουκὸ κατέβαζε γοργὰ τὸ μακρὺ μαστίγιο σὰν πύρινο φραγμὸ μπροστὰ στὰ μουσούδια τους, ὥσπου νὰ παγώσῃ ὁλότελα τὸ κουφάρι. Μὰ ὁ γυρισμὸς στὸ σπίτι εἴταν ἡ βαρύτερη δουλιά. Τὰ σκυλιὰ καθόντανε χάμου καὶ κοιτάζανε λιμασμένα τὴ φώκια ἀντὶ νὰ τραβοῦν τὸ φορτωμένο ἔλκυθρο. Μὰ ἐπιτέλους φθάνανε στὸν καλοστρωμένο ἐλκυθρόδρομο τοῦ χωριοῦ, καὶ προχωροῦσαν ἀργὰ ἀπάνω στὸν ἠχηρὸ πάγο, μὲ τὰ κεφάλια κάτω καὶ τὶς οὐρὲς ψηλά, ἐνῷ ὁ Κοτουκὸ τραγουδοῦσε τὸ «*Ἀνγκουτιβοὺν τάϊ - νὰ τάου - νανὲ τάϊ - νὰ*» (τὸ τραγούδι τοῦ Κυνηγοῦ ποὺ γυρίζει), κι ἀπὸ καλύβα σὲ καλύβα

ἀκουγόντανε φωνὲς ποὺ τὸν χαιρετοῦσαν, κάτω ἀπ τὸν ἀχνὸ κι ἀστροφωτισμένο οὐρανό.

Ὅταν ὁ Κοτουκό, ὁ σκύλος, ἔφτασε στὴν πλέρια ἀνάπτυξή του, χάρηκε κι αὐτὸς τὴ ζωή. Μ' ἀδιάκοπες μάχες χάραξε σταθερὰ τὸ δρόμο του μέσα στὸ κοπάδι, ὥσπου ἕνα ὡραῖο βραδάκι, ἀπάνω στὸ φαΐ, ἔβαλε κάτω καὶ τὸ μεγάλο μαῦρο ἀρχηγὸ (ὁ Κοτουκό, τὸ παιδί χάρηκε μὲ τὴν καρδιά του) καὶ τὸν ἔκαμε δεύτερο σκύλο, ὅπως λένε. Ἔτσι προβιβάστηκε αὐτὸς στὸ μακρὺ λουρὶ τοῦ ἀρχηγοῦ κι ἔτρεχε πέντε πόδια πιὸ μπρὸς ἀπ' τοὺς ἄλλους· εἶχε καθῆκον νὰ σταματάη κάθε σκυλοκαυγά, στὸ ζυγὸ ἢ ἔξω ἀπ' αὐτόν, καὶ φοροῦσε ἕνα κολάρο ἀπὸ μπρούτζινο σύρμα χοντρὸ καὶ βαρύ. Πότε-πότε τὸν ταΐζανε μὲ μαγειρεμένο φαΐ μέσα στὴν καλύβα, καὶ μερικὲς φορὲς τοῦ δίνανε τὴν ἄδεια νὰ κοιμᾶται ἀπάνω στὸ ξυλοκρέββατο μαζὴ μὲ τὸν Κοτουκό.

Αὐτὸς κι ὁ κύριός του — δὲν θεωροῦσαν γιὰ συντρόφους τους τὸ ἄλλο κοπάδι τῶν σκυλιῶν — κυνηγοῦσαν μαζὴ μέρα μὲ τὴν ἡμέρα καὶ νύχτα μὲ τὴ νύχτα: ἕνα ἀγόρι τυλιγμένο μὲ γοῦνες κι ἕνα ἄγριο ξανθὸ ζῶο, μὲ μακρὺ τρίχωμα, μὲ μικρὰ μάτια καὶ μ' ἄσπρα δόντια.

Ἦρθε ὅμως ἕνας τρομερὸς χειμώνας, ποὺ ὅλα τοὺς προδόσανε. Οἱ κάτοικοι τοῦ Τουγουνιρμιοὺτ γυρίσανε ἀπὸ τὸ χρονιάτικο ψάρεμα τοῦ σολομοῦ καὶ

στήσανε τὶς καλύβες τους στοὺς νωποὺς πάγους στὰ βόρεια τοῦ Νησιοῦ τοῦ Μπέλλοτ, ἕτοιμοι γιὰ νὰ βγοῦνε στὸ κυνήγι τῆς φώκιας μόλις πάγωνε ἡ θάλασσα. Εἶταν ὅμως ἕνα πρώιμο καὶ τραχὺ φθινόπωρο. Ὅλο τὸ Σεπτέμβριο κρατοῦσαν ἀδιάκοπες θύελλες ποὺ σπάσανε τὸ λεῖο πάγο τῆς φώκιας, στὰ μέρη ποὺ εἶχε μόνο τέσσερα ἢ πέντε πόδια πάχος, καὶ τὸν σπρώξανε πρὸς τὴ στεριά, χτίζοντας ἔτσι ἕνα μεγάλο φράχτη ἀπὸ κομματιασμένους, συντριμένους καὶ βελονωτοὺς πάγους, σὲ πλάτος εἴκοσι μίλια, ποὺ ἀπάνω του εἶταν ἀδύνατο νὰ περάσουν τὰ ἔλκυθρα. Ἡ ἄκρη τῆς παγωμένης θάλασσας, ὅπου κυνηγοῦσαν τὶς φώκιες τὸ χειμώνα, βρισκόταν ἴσως ἄλλα εἴκοσι μίλια πέρα ἀπ' αὐτὸ τὸ φράχτη κι οἱ κάτοικοι τοῦ Τουνουγιρμιοὺτ δὲν μποροῦσαν νὰ φτάσουν ἐκεῖ.

Μὰ καὶ πάλι, θὰ τὰ καταφέρνανε νὰ περάσουν τὸ χειμώνα μὲ τὴν προμήθεια τοῦ παγωμένου σολομοῦ, μὲ τὸ ἀποθηκεμένο ψαρόλιπος καὶ μ' ὅ τι πιάνανε στὶς παγίδες. Κατὰ τὸ Δεκέμβριο ὅμως ἕνας ἀπ' τοὺς κυνηγούς τους βρῆκε μιὰ *τουπίκ*, μιὰ δερμάτινη σκηνή, καὶ μέσα τρεῖς γυναῖκες κι ἕνα κορίτσι μισοπεθαμένες ποὺ οἱ ἄντρες τους εἶχαν κατέβει ἀπ' τὰ βόρεια κι εἶχαν χαθεῖ μὲ τὶς δερμάτινες βαρκοῦλες τους, καθὼς εἶχαν βγῆ γιὰ νὰ κυνηγήσουν ζαρκάδια.

Ὁ Καντλοὺ διαμοίρασε τὶς γυναῖκες στὶς καλύβες τοῦ χωριοῦ, γιατὶ κανεὶς Ἐσκιμῶος δὲν τολμάει γάρ-

νηθῆ τροφὴ σ᾽ ἕναν ξένο. Δὲν ξαίρει πότε θἄρθη κι ἡ δική του σειρὰ νὰ ζητιανέψη. Ἡ Ἀμορὰκ πῆρε τὸ κορίτσι, ποὺ εἴτανε ὡς δεκατεσσάρων χρονῶν, στὴν καλύβα της γιὰ νὰ τὴν ἔχη σὰ δούλα. Ἀπ᾽ τὸ σχῆμα τῆς μυτερῆς κουκούλας της κι ἀπ᾽ τὶς μακρυὲς ἄσπρες γκέτες της καταλάβανε πὼς θὰ εἴταν ἀπ᾽ τὴν Ἑλλεσμίρα. Δὲν εἶχε δεῖ ποτέ της μετάλλινες κατσαρόλες, οὔτε ξύλινα ἔλκυθρα· μὰ ὁ Κοτουκὸ τὸ παιδί, κι ὁ Κοτουκὸ ὁ σκύλος, ἔγιναν ἀμέσως φίλοι της.

Ὡστόσο, ὅλες οἱ ἀλεπούδες φύγανε γιὰ τὰ νότια μέρη καὶ τὸ τσακάλι τὸ κλαψιάρικο καὶ κουτὸ αὐτὸ κλεφτράκι τοῦ χιονιοῦ, δὲν κοπίαζε νἀκολουθῆ τὴ γραμμὴ τῶν ἄδειων παγίδων ποὺ ἔστηνε ὁ Κοτουκό.

Ἡ φυλὴ ἔχασε ἕνα ζευγάρι ἀπ᾽ τοὺς καλήτερους κυνηγούς της, ποὺ χτυπήθηκαν ἄσχημα σὲ μιὰ μάχη μ᾽ ἕνα μόσχο, κι ἔτσι ἔπεσε περισσότερη δουλιὰ στοὺς ἄλλους.

Ὁ Κοτουκὸ ἔβγαινε ἔξω, κάθε μέρα, μ᾽ ἕνα ἐλαφρὸ ἔλκυθρο μ᾽ ἔξη ὡς ἑφτὰ ἀπ᾽ τὰ γερότερα σκυλιά, ἀγναντεύοντας πέρα ὥσπου κουραζόντανε τὰ μάτια του, γιὰ νἀνακαλύψη κάποιο κομάτι ἀπὸ ἴσιο πάγο, ὅπου ἴσως μιὰ φώκια νἄχε ἀνοίξει τὴν τρύπα της. Ὁ Κοτουκό, ὁ σκύλος, ἔτρεχε πέρα, ἀπὸ δῶ κι ἀπὸ κεῖ, καὶ μέσα στὴ νεκρὴ σιγαλιὰ τῆς παγωμένης ἐκτάσεως, ὁ Κοτουκὸ τὸ παιδί, μποροῦσε νἀκούση τὸ μισοπνιγμένο γαύγισμά του ἀπάνω ἀπὸ κάποια φωκότρυπα τρία

μίλια ἀλάργα, σὰ νὰ βρισκόταν ἐκεῖ δὰ στὸ πλευρό του. Ἅμα εὕρισκε ὁ σκύλος μιὰ τρύπα, τὸ παιδὶ ἔφτιανε ἕνα χαμηλὸ τοιχάκι ἀπὸ χιόνι γιὰ νὰ φυλάγεται ἀπ' τὴν ὁρμὴ τοῦ ἄγριου ἀνέμου, καὶ στεκόταν ἐκεῖ καρτερώντας δέκα, δώδεκα, εἴκοσι ὧρες γιὰ νὰ βγῇ ἡ φώκια νἀνασάνῃ, μὲ τὰ μάτια του καρφωμένα στὸ μικρὸ σημαδάκι ποὺ εἶχε κάμει ἀπάνω ἀπὸ τὴν τρύπα γιὰ νὰ βλέπῃ ποῦ νὰ ρίξῃ τὸ καμάκι. Καταλαβαίνει ὁ καθένας πὼς ἡ πολύωρη αὐτὴ ἀκινησία, ἐνῶ τὸ θερμόμετρο φτάνει στοὺς σαράντα ἴσως βαθμοὺς κάτω ἀπ' τὸ μηδὲν εἶναι ἡ ταχύτερη δουλιὰ ἀπ' ὅσες ξαίρει ὁ Ἐσκιμῶος. Ὅταν πιάνανε κάποια φώκια, ὁ Κοτουκὸ ὁ σκύλος, πλησίαζε σέρνοντας πίσω του τὸ λουρί του, καὶ βοηθοῦσε νὰ τραβήξουν τὸ πτῶμα ὥς τὸ ἔλκυθρο, ὅπου τὰ σκυλιὰ κουρασμένα καὶ πεινασμένα, καθόντανε μελαγχολικὰ στὴν ἀπάνεμη μεριὰ τῶν σπασμένων πάγων.

Μιὰ φώκια ὅμως δὲν κρατάει πολὺν καιρὸ μ' ὅλο ποὺ δὲν πετοῦσαν οὔτε τὰ κόκκαλα, οὔτε τὸ τομάρι, οὔτε τὰ νεῦρα, γιατὶ κάθε στόμα στὸ χωριουδάκι των, ἔπρεπε νὰ πάρῃ μερτικό. Τὸ κρέας τῶν σκυλιῶν τὸ παίρνανε τώρα οἱ ἄνθρωποι, κι ἡ Ἀμορὰκ τάιζε τὸ κοπάδι μὲ κοψίδια ἀπὸ παλιὲς καλοκαιριάτικες δερμάτινες σκηνὲς ποὺ τὶς ἔβγαζε κάτω ἀπ' τὸ ξυλοκρέββατο, κι αὐτὰ οὐρλιάζανε, οὐρλιάζανε ἀδιάκοπα· καὶ ξυπνοῦσαν γιὰ νἀρχίσουν πάλι τὸ πεινασμένο οὔρλιασμά τους.

Βλέποντας κανεὶς τοὺς λύχνους μέσα στὶς καλύβες, θὰ μποροῦσε νὰ πῇ πὼς ἡ πεῖνα εἴτανε κοντά. Στὸν καλὸ καιρό, ποὺ εἶχαν ἄφθονο τὸ ψαρόλιπος, ἡ φλόγα στὰ μακρουλὰ δοχεῖα ἔφτανε δυὸ πόδια ὕψος,—χαρωπή, λιπαρὴ καὶ κίτρινη. Τώρα μόλις ἀνέβαινε ὡς ἕξη ἴντσες: ἡ Ἀμοραὶκ δὲν ξεχνοῦσε νὰ κατεβάση τὸ φυτίλι, μόλις κάποια ἀνεπιθύμητη φλόγα ζωήρευε γιὰ μιὰ στιγμή, καὶ τὰ μάτια ὅλης τῆς φαμίλιας παρακολουθοῦσαν τὸ χέρι της. Καὶ ἡ φρίκη τῆς πείνας, ἐκεῖ ψηλὰ στὸ μεγάλο κρύο, γίνεται ἀγριώτερη μέσα στὸ ἀδιάκοπο σκοτάδι. Ὅλοι οἱ Ἐσκιμῶοι φοβοῦνται τὸ σκοτάδι ποὺ τοὺς πιέζει χωρὶς καμιὰ διακοπὴ ἕξη μῆνες κάθε χρόνο· κι ὅταν οἱ λύχνοι εἶναι χαμηλωμένοι στὶς καλύβες, τὸ λογικὸ τῶν ἀνθρώπων ἀρχίζει νὰ ταράζεται καὶ νὰ θολώνῃ.

Εἴταν ὅμως νἄρθουν καὶ χειρότερα· τὰ πεινασμένα σκυλιὰ γαυγίζανε καὶ μουγκρίζανε στοὺς διαδρόμους, κοιτάζοντας τὰ κρύα ἄστρα καὶ μυρίζοντας ἐρευνητικὰ τὸν τραχὺ ἄνεμο κάθε νυχτιά. Ἅμα παύανε τὸ οὐρλιασμά τους, ἡ σιωπὴ ἔπεφτε πηχτὴ καὶ βαρειὰ σὰ χιονοστιβάδα μπροστὰ σὲ κάποια πόρτα, κοἱ ἄνθρωποι μποροῦσαν ν᾽ ἀκούσουν τοὺς παλμοὺς τῆς καρδιᾶς των.

Μιὰ νύχτα ὁ Κοτουκό, ὁ σκύλος, ποὺ ὅλη τὴν ἡμέρα στὸ ζυγὸ εἶχε φανῇ ἀσυνήθιστα θλιμένος, τινάχτηκε ξαφνικὰ κι ἔσπρωξε μὲ τὸ κεφάλι του τὸ γόνατο τοῦ Κοτουκό. Ὁ Κοτουκὸ τὸν χάιδεψε, τὸ σκυλὶ ὅμως

ἐξακολούθησε νὰ σπρώχνη τυφλά, γρυλίζοντας. Τότε ξύπνησε ὁ Καντλού, ἄδραξε στὶς παλάμες του τὸ βαρὺ λυκίσιο κεφάλι καὶ κοίταξε προσεκτικὰ τὰ γιάλινα μάτια. Τὸ σκυλὶ οὔρλιαζε σὰν τρομαγμένο καὶ τρεμούλιασε ἀνάμεσα στὰ γόνατα τοῦ Καντλού. Οἱ τρίχες στὸν τράχηλό του ἀνορθώθηκαν καὶ μούγκριζε σὰν νἄταν κάποιος ξένος στὴν πόρτα· ὕστερα ἄρχισε νὸ γαυγίζη χαρωπὰ κυλίστηκε χάμω καὶ δάγκωσε τὰ παπούτσι τοῦ Κοτουκό, σὰν κουταβάκι.

— Τί θὰ πῆ αὐτό; εἶπε ὁ Κοτουκὸ ποὺ ἄρχισε νὰ φοβᾶται.

— Εἶναι ἡ τρέλα, ἀπήντησε ὁ Καντλού. Ἡ τρέλα τῶν σκυλιῶν.

Ὁ Κοτουκὸ ὁ σκύλος σήκωνε τώρα ψηλὰ τὸ μουσούδι καὶ οὔρλιαζε, οὔρλιαζε ἀδιάκοπα.

— Δὲν ἔχω ξαναδεῖ τέτοιο πρᾶμα. Τὶ θὰ κάμη τώρα; εἶπε ὁ Κοτουκό.

Ὁ Καντλοὺ ἀνασήκωσε λίγο τὸν ὦμο του καὶ προχώρησε στὸ βάθος τῆς καλύβας γιὰ νὰ πάρη τὸ κοντὸ τσεκούρι του. Ὁ σκύλος τὸν κοίταξε, οὔρλιασε πάλι, καὶ χύμηξε στὸ διάδρομο, ὅπου οἱ ἄλλοι σκύλοι παραμερίσανε γιὰ νὰ περάση. Ὅταν βγῆκε ἔξω στὰ χιόνια ἄρχισε νὰ γαυγίζη μανιασμένα σὰ ν᾽ ἀκολουθοῦσε κάποιο ζαρκάδι, καὶ μὲ τρελοὺς πήδους ὅρμησε καὶ χάθηκε μέσα στὸ σκοτάδι. Τὸ κρύο, ἡ πεῖνα, μὰ πιὸ πολὺ τὸ σκοτάδι, εἶχαν ταράξει τὸ λογικό του· κι

ὅταν ἡ τρομερὴ τρέλα τῶν σκυλιῶν παρουσιαστῇ μιὰ φορὰ σ᾽ ἕνα κοπάδι, ἁπλώνεται γοργὰ σὰν πυρκαγιὰ σὲ δάσος. Τὴν ἄλλη μέρα ἄλλο σκυλὶ τρελάθηκε, κι ὁ Κοτουκό, βλέποντάς το νὰ δαγκώνῃ καὶ νὰ παλεύῃ ἀνάμεσα στὰ λουριὰ τοῦ ζυγοῦ, τὸ σκότωσε ἀμέσως. Ὕστερα ὁ μαῦρος δεύτερος σκύλος, ποὺ εἴτανε πρῶτα ἀρχηγός, ἄρχισε ξαφνικὰ νὰ γαυγίζῃ σὰ νἄβλεπε κάποιο φανταστικὸ τάρανδο, κι ὅταν τὸν λύσανε ἀπ᾽ τὸ πιτού, ὥρμησε ἀγριεμένος ἀπάνω σὲ μιὰ μπάλα ἀπὸ πάγο, κι ἔπειτα ἔφυγε μακρυά, ὅπως εἶχε κάμει ὁ ἀρχηγός του, μὲ τὰ γκέμια κρεμασμένα ἀκόμα στὴ ράχη του.

Ἀπ᾽ τὴν ἡμέρα ἐκείνη δὲν βγάζανε πιὰ τοὺς σκύλους ἔξω. Τοὺς χρειαζόντανε γιὰ κάτι ἄλλο, καὶ τὰ σκυλιὰ τὸ ξαίρανε αὐτό· κι ἐκεῖ ποὺ τὰ εἶχαν δεμένα καὶ τοὺς ρίχνανε τὴν τροφή, τὰ μάτια τους ἦσαν γεμάτα ἀπελπισία καὶ φόβο. Καὶ γιὰ νὰ χειροτερέψουν τὰ πράματα, οἱ γριὲς ἀρχίσανε νὰ λένε ἱστορίες γιὰ ξωτικὰ καὶ νὰ βεβαιώνουν ὅτι συναντήσανε τὶς ψυχὲς τῶν κυνηγῶν ποὺ εἶχαν χαθεῖ τὸ φθινόπωρο, κι αὐτὲς τοὺς προφητέψανε κάθε λογῆς φρικτὰ πράγματα.

Ὁ Κοτουκὸ πιὸ πολὺ ἀπ᾽ ὅλα λυπότανε ποὺ ἔχασε τὸ σκύλο του, γιατὶ ὁ Ἐσκιμῶος μόλο ποὺ τρώει ὑπερβολικά, ξαίρει καὶ νὰ περνάῃ μὲ στέρηση. Ἀλλὰ ἡ πεῖνα, τὸ σκοτάδι, τὸ κρύο, κι ὁ μόχθος ἐξαντλήσανε τὶς δυνάμεις του, κι ἄρχισε νἀκούῃ φωνὲς μέσα στὸ

κεφάλι του, καὶ νὰ βλέπη ἀνθρώπους ποὺ ὑπῆρχαν μόνο στὴ φαντασία του. Μιὰ νύχτα ποὺ γύριζε στὸ χωριὸ κατάκοπος καὶ ζαλισμένος ἔπειτα ἀπὸ δέκα ὧρες μάταιο καρτέρι πάνω ἀπὸ μιὰ «τυφλὴ» φωκότρυπα, στάθηκε γιὰ νἀκουμπήση λίγο τὴν πλάτη του σ᾽ ἕνα λιθάρι, ποὺ ἔτυχε νὰ στηρίζεται ἀπάνω σ᾽ ἕνα στυλάκι ἀπὸ πάγο. Τὸ βάρος του τάραξε τὴν ἰσορροπία, τὸ λιθάρι ἔγυρε στὸ πλάι καὶ καθὼς ὁ Κοτουκὸ ἀποτραβήχτηκε γιὰ νὰ ξεφύγη, αὐτὸ κυλίστηκε ξοπίσω του σκίζοντας καὶ χαράζοντας τὴν παγωμένη πλαγιὰ τοῦ λόφου.

Αὐτὸ εἶταν ἀρκετὸ γιὰ τὸν Κοτουκό. Πρὶν φτάσει στὸ σπίτι εἶταν ἀπολύτως βέβαιος ὅτι εἶχε κάμει μιὰ μεγάλη συνδιάλεξη μὲ τὴν *τορνὰκ* — τὴν ψυχὴ τῆς πέτρας — κι ὅλοι τὸν πιστέψανε χωρὶς τὴν παραμικρὴ ἀντίρρηση.

— Μοῦ εἶπε: «Πηδάω ἀπ᾽ τὴ θέση μου στὸ χιόνι» — φώναξε ὁ Κοτουκὸ μὲ θολωμένα μάτια ὁρμώντας μέσα στὴ μισοφώτιστη καλύβα. — Μοῦ εἶπε: «θὰ γίνω ὁδηγός σου». Μοῦ εἶπε: «θὰ σ᾽ ὁδηγήσω στὶς καλὲς φωκότρυπες». Αὔριο φεύγω κι᾽ ἡ *Τορνὰκ* θὰ μὲ ὁδηγῆ.

Κείνη τὴ στιγμὴ ἔμπαινε στὴν καλύβα ὁ μάγος τοῦ χωριοῦ, κι ὁ Κοτουκὸ διηγήθηκε δεύτερη φορὰ τὴν ἱστορία του, χωρὶς νὰ ξεχάση καμιὰ λεπτομέρεια.

—Ἀκολούθησε τὰ ξωτικά· θὰ μᾶς φέρουν πάλι τὴν τροφή, εἶπε ὁ μάγος.

Τὸ κορίτσι ἀπ' τὰ βόρεια μέρη, εἴτανε πλαγιασμένο κοντὰ στὸ λύχνο, τρώγοντας πολὺ λίγο καὶ μιλώντας λιγότερο γιὰ τὶς περασμένες μέρες. Ὅταν ὅμως ἡ Ἀμοράκ κι ὁ Καντλοὺ τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρωὶ ἑτοίμασαν ἕνα μικρὸ χειροέλκυθρο γιὰ τὸν Κοτουκό, καὶ τὸ φορτώσανε μὲ τὸ καμάκι καὶ μ' ὅσο ξύγκι καὶ παγωμένο κρέας φώκιας μποροῦσαν νὰ διαθέσουν, τὸ κορίτσι ἅρπαξε τὸ σχοινὶ καὶ προχώρησε ἔξω μὲ τόλμη πλάι στὸ ἀγόρι.

—Τὸ σπίτι σου εἶναι σπίτι μου, εἶπε, καθὼς σερνότανε κι ἀναπηδοῦσε πίσω τους τὸ μικρὸ ἔλκυθρο, μέσα στὴν ἀπέραντη Ἀρκτικὴ νύχτα.

— Τὸ σπίτι μου εἶναι καὶ σπίτι σου, εἶπε, ὁ Κοτουκό, θαρρῶ ὅμως ὅτι σὲ λίγο θὰ βρισκόμαστε κι οἱ δυὸ στὴ Σέντνα.

Σέντνα εἶναι ἡ βασίλισσα τοῦ Κάτω Κόσμου, κι οἱ Ἐσκιμῶοι πιστεύουν ὅτι ὅποιος πεθαίνει πρέπει νὰ περάσῃ ἕνα χρόνο στὴ φρικτὴ χώρα της, πρὶν πάει στὸν Καδλιπαρμιούτ,—τὸν Παράδεισο ὅπου δὲν κάνει ποτὲ κρύο κι οἱ παχιοὶ τάρανδοι ἔρχονται πρόθυμα ἅμα τοὺς καλέσεις.

Ἀπ' τὶς καλύβες τοῦ χωριοῦ, οἱ ἄνθρωποι φωνάζανε:

— Τὰ ξωτικὰ μιλήσανε στὸν Κοτουκό. Θὰ τοῦ

δείξουν ποῦ βρίσκεται ἀνοιχτὸς πάγος καὶ θὰ μᾶς φέρη πάλι τὶς φώκιες,

Μὰ οἱ φωνές τους γρήγορα πνιγήκανε μέσα στὸ κρύο σκοτάδι. Ὁ Κοτουκὸ καὶ τὸ κορίτσι προχωροῦροῦσαν πλάι-πλάι σέρνοντας τὸ σχοινὶ κι ὁδηγώντας τὸ ἔλκυθρο ἀπάνω ἀπ' τοὺς πάγους, κατὰ τὴ διεύθυνση τῆς πολικῆς θαλάσσης. Ὁ Κοτουκὸ ἐπέμενε ὅτι ἡ *τορνὰκ* τῆς πέτρας τοῦ εἶχε πεῖ νὰ τραβήξη πρὸς τὰ βόρεια, καὶ στὰ βόρεια προχωροῦσαν κάτω ἀπ' τὸν Τουκτουκτζούγκ τὸν Γάρανδο—τὸν ἀστερισμὸ ποὺ ἐμεῖς τὸν λέμε Μεγάλη Ἄρκτο.

Τὸ κορίτσι δὲν ἔλεγε τίποτα, μόνο ἔσκυβε τὸ κεφάλι, καὶ τὰ μακριὰ κρόσσια τῆς μαλλιαρῆς κουκούλας της ἀνεμίζανε μπροστὰ στὸ πλατύ, σκοῦρο πρόσωπό της. Ὁ οὐρανὸς ἀπὸ πάνω της εἶχε βαθὺ μαυρογάλανο χρῶμα, μὲ λουρίδες πορφυρόχρωμες στὸν ὁρίζοντα, ὅπου τὰ μεγάλα ἄστρα λάμπανε σὰ φανάρια τοῦ δρόμου. Ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρό, ἕνα πρασινωπὸ κῦμα ἀπὸ Βόρειο Σέλας, ἔσχιζε τὸν ψηλὸ θόλο τοῦ οὐρανοῦ κυμάτιζε σὰ σημαία κι ὕστερα χανόταν· ἢ κάποιο μετέωρο ἔκοβε γιὰ λίγες στιγμὲς τὴ σκοτεινιά, ἀφίνοντας ἕνα πλῆθος ἀπὸ σπίθες πίσω του. Καὶ τότε μποροῦσαν νὰ δοῦν τὴν ἀνασκαμένη κι ἀνώμαλη ἐπιφάνεια τῆς παγοθάλασσας, ποὺ ἔπαιρνε τὰ πιὸ παράξενα χρώματα—κόκκινο, χαλκόχρωμο καὶ γαλαζωπό· μὰ

στὸ συνηθισμένο φέγγος τῶν ἄστρων, ὅλα γυρίζανε πάλι στὸ θολὸ κι ἀνέκφραστο γκρίζο.

Ἡ παγοθάλασσα, ὅπως θὰ θυμᾶστε, εἶχε ἀνασκαφεῖ ἀπὸ τὶς φθινοπωρινὲς θύελλες· εἶχανε σχηματισθεῖ γκεμοὶ καὶ βάραθρα· ἀλλοῦ ὀρθωνόντουσαν ὀγκόπαγοι καὶ θρύψαλα παγοβούνων ἢ στρογγυλεμένοι σβόλοι πάγου· ἀλλοῦ προβάλλανε πριονωτὰ χείλια, σκαλισμένα ἀπ᾽ τὸ χιόνι ποὺ τὸ παρασέρνει ὁ ἄνεμος καὶ βαθουλὲς κοιλάδες, πέντε ἕως ἕξη πόδια χαμηλότερα ἀπ᾽ τὴν ἄλλη ἐπιφάνεια.

Ἀπὸ μικρὴ ἀπόσταση οἱ κομματιασμένοι πάγοι φαινόντανε σὰ φώκιες ἢ σκυλόψαρα, σὰν ἀναποδογυρισμένα ἔλκυθρα ἢ σὰν ἄνθρωποι ποὺ εἶχανε βγεῖ σὲ κυνήγι, ἢ ἀκόμα σὰν τὸ μεγάλο Ἄσπρο Στοιχιὸ τῆς Ἀρκούδας μὲ τὰ δέκα πόδια· παρ᾽ ὅλα ὅμως αὐτὰ τὰ φανταστικὰ σχήματα, ποὺ φαινόνταν ἕτοιμα νὰρχίσουν νὰ σαλέβουν, δὲν ἀκουγόταν ἐκεῖ οὔτε ἡ παραμικρὴ φωνή, οὔτε ὁ παραμικρὸς ἀντίλαλος. Καὶ μέσα σ᾽ αὐτὴ τὴ βουβὴν ἐρημιὰ ὅπου οἱ διάττοντες λάμπανε μιὰ στιγμὴ καὶ σβήνανε πάλι, τὸ ἔλκυθρο κι οἱ δυὸ αὐτοὶ ποὺ τὸ τραβοῦσαν προχωροῦσαν μὲ κόπο σὰν μέσα σὲ κάποιο φρικτὸ ὄνειρο—τὸ ὄνειρο τῆς συντελείας τοῦ κόσμου, ἐκεῖ στὴν ἄκρη τοῦ κόσμου.

Τὸ κορίτσι εἶτανε πάντα σιωπηλό, ὁ Κοτουκὸ ὅμως μιλοῦσε μοναχός του, ἔλεγε πὼς ἄκουσε τὴν *τορνὰκ* νὰ τοῦ μουγκρίζῃ, καὶ πολλὲς φορὲς σὰ μανιασμένος

ἀνέβαινε σὲ κάποιο παγόλοφο ἁπλώνοντας τὰ χέρια του καὶ βγάζοντας ἀπειλητικὲς κραυγές. Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ὁ Κοτουκὸ βρισκότανε πολὺ κοντὰ στὴν τρέλα, ἀλλὰ τὸ κορίτσι εἶχε τὴ βεβαιότητα πὼς τὸν ὁδηγοῦσε τὸ ἀγαθὸ ξωτικό, κι ὅλα θὰ βγαίνανε σὲ καλό.

Δὲν παραξενεύτηκε λοιπὸν καθόλου ὅταν ὁ Κοτουκὸ τῆς εἶπε ὅτι *ἡ τορνάκ* του τοὺς ἀκολουθοῦσε ἀπάνω στὰ χιόνια μὲ μορφὴ δικέφαλου σκύλου. Τὸ κορίτσι κοίταζε ἐκεῖ ποὺ ἔδειχνε ὁ Κοτουκό, καὶ εἶδε πραγματικὰ μιὰ παράξενη σκιά, νὰ κατεβαίνῃ σ᾽ ἕνα βάραθρο καὶ νὰ χάνεται.

Ἀπὸ τὴν ἡμέρα ποὺ ἀφίσανε τὸ χωριό, δὲν εἶχαν πιάσει τίποτα στὶς παγίδες οὔτε εἶχαν δεῖ ἴχνος κυνηγιοῦ· οἱ τροφές τους δὲν θὰ κρατοῦσαν οὔτε γιὰ μιὰ ἑβδομάδα ἀκόμα, κι ἡ θύελλα ἀπειλοῦσε πὼς θὰ ξεσπάση. Ἡ Πολικὴ καταιγίδα μπορεῖ νὰ κρατάη δέκα μέρες χωρὶς διακοπή, καὶ στὸ ὕπαιθρο εἶναι βέβαιος ὁ θάνατος. Ὁ Κοτουκὸ ἔχτισε μιὰ χιονοκαλύβα ἀρκετὰ εὐρύχωρη γιὰ νὰ χωράη καὶ τὸ ἔλκυθρο μέσα, κι ἐνῶ πελεκοῦσε τὸ τελευταῖο ἀκανόνιστο παγόβραχο, εἶδε πάλι τὸ Ξωτικὸ νὰ τὸν κοιτάζῃ ἀπὸ ἀπόσταση μιλίου ἐπάνω σ᾽ ἕνα ὕψωμα τῶν πάγων. Ὁ ἀέρας εἶτανε βαρὺς ἀπ᾽ τὴν ὁμίχλη, καὶ τὸ ξωτικὸ φαινότανε σὰ νἄχε μάκρος σαράντα πόδια καὶ ὕψος δέκα, μὲ οὐρὰ ἄλλα εἴκοσι, ἐνῶ οἱ γραμμὲς τῆς σιλουέττας του κυματί-

ζανε. Τὸ εἶδε καὶ τὸ κορίτσι, ἀντὶ ὅμως νὰ ξεφωνίση μὲ τρόμο, εἶπε ἀτάραχα;

— Εἶναι τὸ Κουΐκερν. Τάχα τὶ ἔχει νὰ γίνη;

— Θὰ μοῦ μιλήση ἐμένα, εἶπε ὁ Κοτουκό, μὰ τὸ παγομάχαιρο ἔτρεμε στὸ χέρι του, γιατὶ ὅσο κι ἂν πιστεύη κανεὶς πὼς εἶνε φίλος μὲ τὰ στοιχειὰ καὶ μὲ τὰ φαντάσματα, πολὺ σπάνια ἔχει τὴν ἐπιθυμία νὰ φανερώνονται μπροστά του. Τὸ Κουΐκερν, εἶναι φάντασμα ἑνὸς γιγάντιου σκύλου χωρὶς δόντια καὶ χωρὶς τρίχα, ποὺ πιστεύουν πὼς ζεῖ ψηλὰ στὰ βόρεια μέρη καὶ περιπλανᾶται στὴ χώρα ὅταν εἶναι νὰ γίνη κάτι σπουδαῖο. Μπορεῖ νὰ προμηνάη καλὸ ἢ κακό, ἀκόμα κι οἱ μάγοι ὅμως ἀποφεύγουν νὰ μιλᾶνε γιὰ τὸ Κουΐκερν. Αὐτὸ κάνει τοὺς σκύλους νὰ τρελαίνονται. Σὰν τὸ Στοιχειὸ τῆς Ἀρκούδας, ἔχει κι αὐτὸ κάμποσα παραπανιστὰ πόδια—ἕξη ἢ ὀχτώ. Καὶ πραγματικὰ τὸ Ξωτικὸ ἐκεῖνο ποὺ πηδοῦσε ἀπάνω—κάτω μέσα στὴν δμίχλη εἶχε περισσότερα πόδια ἀπὸ ὅσα χρειάζεται ἕνας σκύλος.

Ὁ Κοτουκὸ καὶ τὸ κορίτσι χωθήκανε βιαστικὰ μές στὴν καλύβα τους. Ἡ θύελλα ξέσπασε μ' ἕνα σφύριγμα τοῦ ἀνέμου ὅμοιο μὲ σφύριγμα τραίνου, κι ἐπ τρεῖς μέρες καὶ τρεῖς νύχτες βαστοῦσε χωρὶς οὔτε μιὰ στιγμὴ νὰ πέφτη. Ἀνάμεσα στὰ γόνατά τους τροφοδοτοῦσαν τὸν πέτρινο λύχνο, πιπιλίζανε τὸ μισοζεσταμένο κρέας τῆς φώκιας, καὶ κοιτάζανε ἡ μαύρη κα-

πνιὰ ποὺ μαζευότανε στὴν ὀροφὴ ἐπὶ ἑβδομήντα δύο ἀτέλειωτες ὧρες. Τὸ κορίτσι μέτρησε τὶς τροφὲς ποὺ μένανε στὸ ἔλκυθρο· μόλις φτάνανε γιὰ δυὸ μέρες ἀκόμα.

— Γρήγορα θὰ πᾶμε στὴ Σέντνα, πολὺ γρήγορα, ψιθύρισε τὸ κορίτσι. Σὲ τρεῖς μέρες θὰ πλαγιάσουμε χάμω γιὰ πάντα. Δὲν θὰ κάμῃ τίποτα ἡ *τορνάκ* σου; Τραγούδησέ της ἕνα μαγικὸ τραγούδι γιὰ νἄρθῃ.

Ἄρχισε αὐτὸς νὰ τραγουδάῃ στὸν κλαψιάρικο τόνο τῶν μαγικῶν τραγουδιῶν, καὶ μονομιᾶς ἡ θύελλα ἄρχισε νὰ πέφτῃ σιγὰ-σιγά. Στὰ μισὰ τοῦ τραγουδιοῦ τὸ κορίτσι φάνηκε ταραγμένο κι ἀκούμπησε τὸ γαντωμένο χέρι της κι ἔπειτα τὸ κεφάλι της χάμω στὸν πάγο τῆς καλύβας. Ὁ Κοτουκὸ ἀκολούθησε τὸ παράδειγμά της, κι οἱ δυό τους σταθήκανε γονατισμένοι κοιτάζοντας ὁ ἕνας μέσα τὰ μάτια τοῦ ἄλλου, καὶ μ᾽ ὅλα τὰ νεῦρα τους τεντωμένα.

Ἀκούσανε τότε κάποια περίεργα ὑπόκωφα μουγκρίσματα καὶ χτύπους κάτω ἀπ᾽ τὰ πόδια τους. Μερικὲς φορὲς ἀκουγότανε κάτι σὰν κλάμα μικροῦ κουταβιοῦ ποὺ στριφογυρίζει ἀπάνω ἀπ᾽ τὸ λύχνο· ὕστερα σὰ νὰ χτυποῦσε σκληρὴ πέτρα ἀπάνω σὲ πάγο, κι ἔπειτα πάλι σὰν πνιγμένοι βρόντοι ἀπὸ τύμπανα.

— Σπᾶνε οἱ πάγοι, εἶπε ὁ Κοτουκό. Ἡ *τορνὰκ* μᾶς παράτησε. Τώρα θὰ συντριφτοῦμε.

Κι ἀληθινά, οἱ δυό τους ἀντιμετωπίζανε ἕνα πολὺ

μεγάλο κίνδυνο. Ἡ τριήμερη θύελλα εἶχε παρασύρει πρὸς τὰ νότια τὰ βαθειὰ νερὰ τῆς Μπαφίνας καὶ βομβάρδιζε τὶς ἄκριες τῆς παγοθάλασσας μὲ σκληροὺς ὀγκόπαγους καὶ παγοβούνια ὁλόκληρα. Καί, ὅπως λένε οἱ Ἐσκιμῶοι, ἅμα ξυπνήσει μιὰ φορὰ ὁ πάγος ἀπ᾽ τὸ βαθὺ χειμωνιάτικο ὕπνο του, κανεὶς δὲν ξαίρει τὶ θ᾽ ἀπογίνῃ, γιατὶ τὸ στερεὸ παγόστρωμα ἀλλάζει σχήματα γοργὰ ὅσο κι ἕνα σύννεφο. Ἡ καταιγίδα εἶταν ἀνοιξιάτικη, εἶχε ξεσπάσει πρὶν τὴν ἐποχή της, καὶ γι᾽ αὐτὸ ὅλα ἦσαν πιθανά.

Ὅταν βγῆκαν οἱ δυό τους ἀπ᾽ τὴν καλύβα, ἡ μακρυνὴ βοὴ ἀπ᾽ τὸν ὁρίζοντα δυνάμωνε ὁλοένα, κι οἱ πάγοι τρίζανε καὶ βογγοῦσαν ὁλόγυρά τους.

— Περιμένει ἀκόμα, εἶπε ὁ Κοτουκό.

Πάνω σ᾽ ἕνα λοφίσκο στεκότανε τὸ Ξωτικὸ μὲ τὰ ὀχτὼ πόδια ποὺ εἶχαν δεῖ πρὶν ἀπὸ τρεῖς μέρες—καὶ οὐρλιαζε ἀπαίσια.

— Ἂς τὸ ἀκολουθήσουμε, εἶπε τὸ κορίτσι. Μπορεῖ νὰ μᾶς δείξῃ κάποιο δρόμο ποὺ δὲν πάει στὴ Σέντνα.

Τὸ Ξωτικὸ ἄρχισε νὰ προχωρῇ ἀργὰ καὶ ἀδέξια ἀνάμεσα στοὺς αὐλακωμένους πάγους, τραβώντας πάντα πρὸς τὰ δυτικά, κι αὐτοὶ ἀκολουθοῦσαν, ἐνῶ τὸ μούγκρισμα τῆς παγοθάλασσας ὁλοένα ἐρχόταν πλησιέστερα.

— Αὐτὸ δὲν ἔγινε ποτὲ ὡς τώρα, εἶπε ὁ Κοτουκό,

κοιτάζοντας σὰν χαμένος. Δὲν εἶναι ἡ ἐποχή τους. Πῶς μποροῦν νὰ σπάσουν οἱ πάγοι τώρα;

— Ἂς ἀκολουθήσουμε αὐτό, φώναζε τὸ κορίτσι, δείχνοντας τὸ Ξωτικὸ ποὺ πηδοῦσε κοῦτσα—κοῦτσα μπροστά τους.

Ἀκολούθησαν, τραβώντας τὸ ἔλκυθρο, ἐνῶ τὸ μουγκρητὸ τοῦ ὁρίζοντος ὁλοένα καὶ ζύγωνε. Στὸ τέλος οἱ πάγοι ὁλόγυρά τους τρίξανε ἀπ' ὅλες τὶς μεριές, κι οἱ ρωγμές τους ἀνοιγοκλείσανε γοργὰ σὰ δόντια λύκων. Ἐκεῖ ὅμως ποὺ εἶχε σταθεῖ τὸ Ξωτικό, ἀπάνω σ' ἕνα σωρὸ ἀπὸ κομματιασμένους ὀγκόπαγους, σὲ ὕψος κάπου πενῆντα πόδια, δὲν ἔφτασε ὁ κλονισμός. Ὁ Κοτουκὸ ὅρμησε σὰν τρελὸς μπροστά, τραβώντας πίσω του τὸ κορίτσι, κι ἀνέβηκε στὴν κορφὴ τοῦ σωροῦ.

Οἱ κρότοι τῶν πάγων δυναμώσανε γύρο τους, μὰ ὁ λοφίσκος ἔμενε σταθερός, κι ὅταν τὸν κοίταξε τὸ κορίτσι, ὁ Κοτουκὸ ἄπλωσε ὁλόγυρα τὸ δεξί του χέρι, ὅπως κάνουν οἱ Ἐσκιμῶοι γιὰ νὰ δείξουν πὼς βρίσκονται σὲ στεριά. Καὶ πραγματικὰ εἶταν στεριὰ ἐκεῖ ποὺ τοὺς εἶχε φέρει τὸ κουτσὸ Ξωτικὸ μὲ τὰ ὀχτὼ πόδια,—ἕνα μικρὸ νησάκι τῆς ἀκτῆς, μὲ βραχωτὴ κορφὴ καὶ ἀμμώδεις παραλίες, σκεπασμένο καὶ κρυμμένο κάτω ἀπ' τοὺς πάγους, σὲ τρόπο ποὺ κανένας ἄνθρωπος δὲν θὰ τὸ ξεχώριζε ἀπ' τὴν παγοθάλασσα. Ὑπῆρχε βέβαια ὁ -γκίδυνος, μήπως κανένα ὁρμητικὸ παγόβουνο, ὑπερ

πηδοῦσε τὴν ἀκρογιαλιὰ καὶ σκέπαζε ὁλόκληρο τὸ νησάκι αὐτὸ ὅμως δὲν τοὺς ἀνησυχοῦσε καθόλου, τὸν Κοτουκὸ καὶ τὸ κορίτσι, ἅμα χτίσανε τὴ χιονοκαλύβα τους κι ἀρχίσανε νὰ τρῶνε, ἀκούγοντας τοὺς πάγους ποὺ σφυροκοποῦσαν καὶ σκιζόντουσαν στὴν ἀκρογιαλιά. Τὸ Ξωτικὸ εἶχε ἐξαφανισθῆ, κι ὁ Κοτουκό, πλαγιασμένος δίπλα στὸ λύχνο μιλοῦσε μὲ ἔξαψη γιὰ τὴ δύναμη ποὺ εἶχε ἀπάνω στὰ στοιχιά. Πρὶν τελειώσει τὶς ἀνόητες ἱστορίες του, τὸ κορίτσι ἄρχισε νὰ γελάη κουνώντας μπρὸς καὶ πίσω τὸ κορμί της.

Πίσω ἀπ' τὸν ὦμο της, φανήκανε δυὸ κεφάλια, ἕνα κίτρινο κι ἕνα μαῦρο,— δυὸ σκυλιὰ μὲ ἀπερίγραπτα λυπημένη καὶ ντροπιασμένη ἔκφραση, ποὺ εἶχαν πλησιάσει συρτὰ κι ἀθόρυβα. Τὸ ἕνα εἶταν ὁ Κοτουκὸ ὁ σκύλος καὶ τὸ ἄλλο ὁ μαῦρος ἀρχηγός. Ἦσαν καὶ τὰ δυὸ καλοθρεμένα κι εἶχαν ξανάβρει ἐντελῶς τὰ λογικά τους, ἦσαν ὅμως δεμένα τὸ ἕνα μὲ τὸ ἄλλο κατὰ πολὺ περίεργο τρόπο. Ὅταν εἶχε φύγει ὁ μαῦρος ἀρχηγός, θὰ θυμᾶστε ὅτι τὰ χάμουρα ἔμειναν κρέμασμένα στὴ ράχη του. Θὰ συνάντησε φαίνεται τὸν Κοτουκὸ τὸ σκύλο, καὶ θἄπαιξε ἢ θὰ πάλαιψε μαζή του, γιατὶ ἡ θηλειὰ τοῦ λουριοῦ του εἶχε πιαστεῖ στὸ μπρούντζινο κολάρο τοῦ Κοτουκό, κι εἶχε σφιχτεῖ τόσο ποὺ οὔτε ὁ ἕνας οὔτε ὁ ἄλλος σκύλος δὲν μποροῦσε νὰ τὸ φτάση γιὰ νὰ τὸ κόψη. Οἱ λαιμοί τους, δεμένοι παράλληλα δὲν μποροῦσαν ν' ἀπομακρυνθοῦν πιά. Αὐτὸ

τὸ πάθημα ἴσως, κι ἡ ἐλευθερία ποὺ εἶχαν νὰ κυνηγᾶνε γιὰ λογαριασμό τους, συνετέλεσαν νὰ γιατρέψουν τὴν τρέλα τους. Τώρα φαινόντουσαν πολὺ φρόνιμοι κι οἱ δυό.

Τὸ κορίτσι ἔσπρωξε τὰ ντροπιασμένα ζῶα πρὸς τὸ μέρος τοῦ Κοτουκό, καὶ πνιγμένη ἀπ᾽ τὰ γέλια φώναξε:

— Νὰ τὸ Κουΐκερν, ποὺ μᾶς ἔφερε σὲ σίγουρο μέρος. Κοίτα τὰ ὀχτὼ πόδια του καὶ τὸ διπλὸ κεφάλι!

Ὁ Κοτουκὸ ἔκοψε τὰ δεσμά τους κι αὐτὰ ὁρμήσανε στὴν ἀγκαλιά του, μαῦρο καὶ κίτρινο μαζή, προσπαθώντας νὰ ἐξηγήσουν πὼς εἶχαν ξαναβρεῖ τὰ λογικά τους.

Ὁ Κοτουκὸ πασπάτεψε τὰ πλευρά τους, ποὺ ἦσαν στρογγυλεμένα καὶ μαλλιαρά.

— Ἔχουν βρεῖ τροφή, εἶπε μορφάζοντας ἀπὸ εὐχαρίστηση. Δὲν θὰ πᾶμε τόσο πρόωρα στὴ Σέντνα. Τὸ *τορνάκ* μου μᾶς τἄστειλε. Ἡ τρέλα τους ἔχει γιατρευτεῖ.

Μόλις χαιρετίσανε τὸν Κοτουκὸ τὰ δυὸ σκυλιά, ποὺ ἦσαν ἀναγκασμένα νὰ κοιμοῦνται, νὰ τρῶνε καὶ νὰ κυνηγᾶνε μαζή, ὅλες αὐτὲς τὶς βδομάδες ποὺ εἶχαν περάσει, χυμήξανε τὸ ἕνα στὸ λαιμὸ τοῦ ἄλλου καὶ στήσανε ἕνα γερὸ σκυλοκαυγὰ μέσα στὴ χιονοκαλύβα.

— Νηστικὰ σκυλιὰ δὲν μαλώνουν· εἶπε ὁ Κοτουκό. Θἄχουν βρεῖ τὶς φώκιες. Ἂς κοιμηθοῦμε τώρα θὰ βροῦμε τροφή.

Ὅταν ξυπνήσανε, στὴ βόρεια ἀκτὴ τοῦ νησιοῦ εἶταν ἀνοιχτὴ θάλασσα. Ὁ πρῶτος παφλασμὸς τῶν κυμάτων εἶναι ὁ πιὸ γλυκὸς ἦχος γιὰ τοὺς Ἐσκιμώους γιατὶ δείχνει ὅτι ἡ Ἄνοιξη ἔρχεται. Ὁ Κοτουκὸ καὶ τὸ κορίτσι πιαστήκανε ἀπ' τὰ χέρια καὶ χαμογελάσανε· τὸ γάργαρο κύλισμα τῶν νερῶν ἀνάμεσα στοὺς πάγους τοὺς θύμισε τὴν ἐποχὴ τοῦ σολομοῦ καὶ τῶν ταράνδων καὶ τὴ μυρωδιὰ τῆς ἀνθισμένης χαμοϊτιᾶς.

Ὁ Κοτουκὸ βρῆκε τὰ σκυλιὰ νὰ τσακώνονται ἔξω κοντὰ σὲ μιὰ φρεσκοσκοτωμένη φώκια. Εἶταν ἡ πρώτη ἀπὸ καμιὰ εἰκοσαριὰ ἢ τριανταριὰ ποὺ βγήκανε στὸ νησὶ ὅλη τὴν ἡμέρα, καὶ πρὶν ἡ θάλασσα παγώσει πάλι, πολλὲς ἑκατοντάδες ἀπὸ ἄκακα μαῦρα κεφάλια σαλεύανε στὰ ρηχὰ νερὰ καὶ κολυμποῦσαν μαζὴ μὲ τοὺς πάγους ποὺ ἐπέπλεαν.

Εἶταν ὡραῖο νὰ τρῶνε πάλι σηκότι φώκιας, νὰ γεμίζουν ἀτσιγκούνευτα τοὺς λύχνους μὲ ξύγκι καὶ νὰ κοιτάζουν τὴ φλόγα ποὺ ἀνέβαινε ὡς τρία πόδια στὸν ἀέρα. Μόλις ὅμως ἔπηξε ὁ νέος πάγος, ὁ Κοτουκὸ καὶ τὸ κορίτσι φορτώσανε τὸ ἔλκυθρο καὶ βάλανε τοὺς σκύλους νὰ τραβοῦν ὅπως δὲν εἶχαν τραβήξει ποτὲ στὴ ζωή τους—γιατὶ ἀνησυχοῦσαν τὶ εἶχε ἀπογίνει τάχα στὸ χωριό τους. Ὁ καιρὸς εἴτανε πάντα τραχύς· εἶναι ὅμως εὐκολώτερο νὰ δδηγῆ κανεὶς ἕνα ἔλκυθρο φορτωμένο μὲ καλὲς τροφὲς παρὰ νὰ κυνηγάη πεινασμένος. Ἄφισανε εἴκοσι πέντε φῶκιες θαμένες στὸν πάγο

τῆς ἀμμουδιᾶς, ἕτοιμες γιὰ χρήση καὶ ξεκινήσανε βιαστικά. Τὰ σκυλιὰ τοὺς ἔδειξαν τὸ δρόμο, μόλις ὁ Κοτουκὸ τοὺς εἶπε τὶ γυρεύανε ἀπ᾽ αὐτά, καὶ μ᾽ ὅλο ποὺ δὲν ἀπάντησαν οὔτε σημάδι ζωῆς, ἔπειτα ἀπὸ δυὸ μέρες, γαυγίζανε ἔξω ἀπ᾽ τὸ χωριὸ τοῦ Καντλού.

Μόνο τρία σκυλιὰ τοὺς ἀποκρίθηκαν· τὰ ἄλλα τὰ εἶχαν φάει οἱ ἄνθρωποι, κι οἱ καλύβες ἦσαν σχεδὸν ὁλοσκότεινες. Ὅταν ὅμως ὁ Κοτουκὸ φώναξε «Ὀτζό!» (βραστὸ κρέας), τοὺς ἀπαντήσανε ἀδύνατες φωνές, κι ὅταν ἔφερε γύρο φωνάζοντας ἕνα ἕνα ὅλα τὰ ὀνόματα τῶν χωριανῶν, δὲν ἔλειψε κανένας ἀπ᾽ τὸ προσκλητήριο.

Ὕστερα ἀπὸ μιὰν ὥρα οἱ λύχνοι λάμπανε στὴν καλύβα τοῦ Καντλού, τὸ χιονόνερο ζεσταινότανε, οἱ κατσαρόλες εἶχαν ἀρχίσει νὰ τσιτσιρίζουν καὶ τὸ χιόνι ἔσταζε ἀπ᾽ τὸ ταβάνι. Ἡ Ἀμορὰκ ἑτοίμασε φαγὶ γιὰ ὅλο τὸ χωριό, τὸ μωρὸ πιπίλιζε ἕνα μεγάλο κομάτι λίπους, κι οἱ κυνηγοὶ ἀργὰ καὶ μεθοδικὰ γεμίζανε τὸν ἑαυτό τους ὡς τὸ λαιμό, μὲ κρέας φώκιας. Ὁ Κοτουκὸ καὶ τὸ κορίτσι εἶπαν τὴν ἱστορία τους. Οἱ δυὸ σκύλοι εἶχαν καθίσει ἀνάμεσά τους, στυλώνανε τὸ ἕνα αὐτὶ καὶ κοιτάζανε μὲ ντροπιασμένα μάτια. Τὸ σκυλὶ ὅμως ποὺ τρελάθηκε μιὰ φορὰ καὶ γιατρεύτηκε, λένε οἱ Ἐσκιμῶοι, δὲν ἔχει νὰ φοβᾶται ἄλλο πάθημα στὸ ἑξῆς.

— Ἡ *τορνὰκ* λοιπὸν δὲν μᾶς ξέχασε, ἔλεγε ὁ

Κοτουκό. Σηκώθηκε ἡ θύελλα, οἱ πάγοι σπάσανε, κι οἱ φώκιες ἤρθαν κυνηγώντας τὰ ψάρια ποὺ εἶχαν τρομάξει ἀπ᾽ τὴν τρικυμία. Οἱ καλοὶ κυνηγοὶ ἂς πᾶνε αὔριο νὰ φέρουν τὶς φώκιες ποὺ καμάκισα—εἴκοσι πέντε φώκιες θαμένες στὸν πάγο. Ἅμα τὶς φᾶμε αὐτὲς θὰ πᾶμε ὅλοι νὰ κυνηγήσουμε ἄλλες στὴν ἄκρη τῆς παγοθάλασσας.

— Καὶ τώρα τὶ σκοπεύεις νὰ κάμης; ρώτησε ὁ μάγος τοῦ χωριοῦ, μιλώντας μὲ τὸν ἴδιο τόνο ποὺ μιλοῦσε στὸν Καντλού, τὸν πλουσιώτερο κάτοικο τοῦ Τουνουνιρμιούτ.

Ὁ Κοτουκὸ δὲν ἀπάντησε, ἀλλὰ ὁ Καντλοὺ κοίταξε τὸ κορίτσι ποὺ εἶταν ἀπ᾽ τὰ βόρεια μέρη καὶ εἶπε ἤρεμα:

— Θὰ χτίσουμε νέα καλύβα, κι ἔδειξε πρὸς τὰ βορειοδυτικὰ τῆς καλύβας του, γιατὶ σ᾽ αὐτὴ τὴ μεριὰ κατοικεῖ πάντα ὁ παντρεμένος γιὸς ἢ ἡ κόρη.

Τὸ κορίτσι ἀνάστρεψε τὶς παλάμες τῶν χεριῶν του, κινώντας κάπως ἀπελπισμένα τὸ κεφάλι του. Εἶτανε ξένη, τὴν εἶχαν μαζέψει μισοπεθαμένη ἀπ᾽ τὴν πεῖνα, καὶ δὲν εἶχε νὰ προσφέρη τίποτα στὸ νέο νοικοκυριό.

Ἡ Ἀμοράκ ἀναπήδησε ἀπ᾽ τὸ σκαμνί της κι ἄρχισε νὰ ρίχνη λογῆς-λογῆς προικιὰ στὴν ποδιὰ τῆς κοπέλας—πέτρινους λύχνους, σιδερένιες ξύστρες, τενεκεδένιες χύτρες, ἐλαφοδέρματα κεντημένα μὲ δόντια μόσχου, κι ἀληθινὲς σακορράφες ἀπ᾽ αὐτὲς ποὺ μεταχει-

ρίζονται οἱ ναῦτες—ἐνῶ ἡ κόρη ποὺ εἶταν ἀπὸ τὰ βόρεια μέρη ἔσκυβε τὸ κεφάλι της ὥσπου ἀκουμποῦσε χάμω στὸ πάτωμα . . .

— Κι αὐτὰ τὰ δυό! εἶπε ὁ Κοτουκὸ γελώντας καὶ δείχνοντας τοὺς σκύλους ποὺ εἶχαν πλησιάσει τὰ κρύα μουσούδια τους στὸ πρόσωπο τοῦ κοριτσιοῦ.

— Χμ! εἶπε ὁ μάγος τοῦ χωριοῦ, ξεροβήχοντας μ' ἐπισημότητα, σὰ νὰ συλλογιζόταν ὅλη αὐτὴ τὴν ὥρα. Μόλις ξεκίνησε ὁ Κοτουκὸ ἀπ' τὸ χωρ ό, πῆγα στὴν Καλύβα τῶν Τραγουδιῶν καὶ τραγούδησα μαγικοὺς ὕμνους. Τραγουδοῦσα ὅλες τὶς νύχτες καὶ κάλεσα τὸ Στοιχιὸ τοῦ Ταράνδου. Οἱ δικοί μου ὕμνοι φέρανε τὴ θύελλα ποὺ ἔσπασε τὸν πάγο κι ἔστειλε τὰ δυὸ σκυλιὰ στὸν Κοτουκὸ τότε ποὺ οἱ πάγοι κοντεύανε νὰ συντρίψουν τὰ κόκκαλά του. Οἱ δικοί μου ὕμνοι στείλανε τὶς φώκιες ἅμα ἀνοίξανε οἱ πάγοι. Τὸ κορμί μου ἔμενε ἀκίνητο μέσα στὸ *κατζί*, ἡ ψυχή μου ὅμως ἔτρεχε ἀπάνω στοὺς πάγους καὶ ὁδηγοῦσε τὸν Κοτουκὸ καὶ τὰ σκυλιὰ στὸ καθετὶ ποὺ κάνανε. Ἐγὼ τὰ ἔκαμα ὅλα.

Ὅλοι ἦσαν χορτασμένοι καὶ νυσταγμένοι, κι ἔτσι κανεὶς δὲν ἔφερε ἀντίρρηση· κι ὁ μάγος, ἀφοῦ πρῶτα ἔχαψε ἄλλο ἕνα κομάτι βραστὸ κρέας, ξαπλώθηκε νὰ κοιμηθῇ μαζὴ μὲ τοὺς ἄλλους, μέσα στὴ ζεστή, καλοφωτισμένη καὶ γεμάτη ἀπὸ λιπαρὴ τσίκνα καλύβα.

. . . . . .

Ὁ Κοτουκό, ποὺ ζωγράφιζε πολὺ καλὰ στὴν Ἐσκιμώικη τεχνοτροπία, ἐσκάλισε σὲ εἰκόνες ὅλες αὐτὲς τὶς περιπέτειες ἀπάνω σ᾽ ἕνα μακρύ, πλατὺ κομάτι φίλντισι, ποὺ εἶχε μιὰ τρύπα στὴ μιὰν ἄκρη. Ὅταν, στὴ χρονιὰ τοῦ Ὄμορφου κι Ἀνοιχτοῦ χειμώνα, αὐτὸς μαζὴ μὲ τὴν κοπέλα πήγανε στὰ βόρεια, στὰ μέρη τῆς Ἐλλεσμίρας, ἄφισε τὴ σκαλισμένη ἱστορία στὸν Καντιλού. Μὰ αὐτὸς τὴν ἔχασε μέσα στὰ χαλίκια, τότε ποὺ τὸ σκυλοέλκυθρό του ἔσπασε, ἕνα καλοκαίρι στὴν ὄχθη τῆς λίμνης Νετιλίγκ στὸ Νικοσάιριγκ. Ἐκεῖ τὴ βρῆκε ἕνας Ἐσκιμῶος τῆς λίμνης τὴν ἐρχόμενη ἄνοιξη καὶ τὴν πούλησε σὲ κάποιον ἄνθρωπο στὸ Ἰμίτζεν, ποὺ εἶτανε διερμηνεὺς σὲ μιὰ φαλαινοθηρίδα τῆς Κάμπερλαντ, κι αὐτὸς τὴν πούλησε στὸ Χάνς Ὄλσεν, ποὺ ἔγινε ἀργότερα κυβερνήτης σ᾽ ἕνα μεγάλο ἀτμόπλοιο ποὺ μετέφερε περιηγητὰς στὸ Βόρειο Ἀκρωτήριο τῆς Νορβηγίας. Ὅταν τελείωνε ἡ ἐποχὴ τῶν περιηγητῶν, τὸ ἀτμόπλοιο ἔκανε δρομολόγιο ἀπ᾽ τὸ Λονδῖνο στὴν Αὐστραλία, σταθμεύοντας στὴν Κεϋλάνη, κι ἐκεῖ ὁ Ὄλσεν ἐπούλησε τὸ φίλντισι σ᾽ ἕνα Σιγκαλέζο κοσμηματοπώλη, παίρνοντας δυὸ ψεύτικα ζαφείρια. Τὸ βρῆκα παραπεταμένο μαζὴ μ᾽ ἄλλα ἄχρηστα πράματα, σ᾽ ἕνα σπίτι στὸ Κολόμβιο, καὶ τὸ ἐξήγησα ἀπ᾽ τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος.

ΤΟ ΘΑΥΜΑ ΤΟΥ ΠΟΥΡΟΥΝ ΜΠΑΓΚΑΤ

Ζοῦσε μιὰ φορὰ ἕνας ἄνθρωπος, ποὺ εἴτανε Πρωθυπουργὸς σ' ἕνα μισοανεξάρτητο Κράτος, ἀπ' αὐτὰ ποὺ ὑπάρχουν στὰ βορειοδυτικὰ μέρη τῶν Ἰνδιῶν. Εἴτανε Βραχμάνος μὲ μεγάλο ἀξίωμα, τόσο μεγάλο, ποὺ εἶχε πάψει πιὰ νὰ δίνη σημασία στὰ ἀξιώματα. Ὁ πατέρας του εἴτανε κι αὐτὸς κάποτε σπουδαῖος τιτλοῦχος σὲ μιὰ Ἰνδικὴ Αὐλὴ ποὺ ἀκολουθοῦσε τὴν παλιὰ παράδοση μὲ τὶς μακρυὲς πολύχρωμες καὶ πολύμορφες χλαμύδες. Ἀλλὰ ὁ Πουρούν Ντὰς ὅταν μεγάλωσε, κατάλαβε ὅτι εἶχε ἀλλάξει πιὰ ἡ παλιὰ κατάσταση, καὶ ὅτι ὅποιος ἤθελε νὰ προοδέψη ἔπρεπε νὰ τἄχη καλὰ μὲ τοὺς Ἄγγλους καὶ νὰ δέχεται ὅ τι αὐτοὶ θεωροῦσαν καλό. Συγχρόνως, ἕνας ἰθαγενὴς τιτλοῦχος πρέπει τὰ φροντίζη νὰ διατηρῆ τὴν εὔνοια τοῦ Κυρίου του.

Εἴτανε δύσκολο βέβαια τὸ παιχνίδι αὐτὸ ἀλλὰ ὁ φρόνιμος καὶ λιγόλογος νέος Βραχμάνος, ἐφοδιασμένος μὲ μιὰ καλὴ Ἀγγλικὴ μόρφωση σ' ἕνα Πανεπιστήμιο τῆς Βομβάης, ἔπαιξε τὸ παιγνίδι μὲ ψυχραιμία, καὶ κατόρθωσε, βῆμα πρὸς βῆμα, νὰ γίνη στὸ τέλος Πρωθυπουργὸς τοῦ βασιλείου. Αὐτὸ σημαίνει, ὅτι εἶχε περισσότερη πραγματικὴ δύναμη κι ἀπὸ τὸν κύριό του, τὸ Μαχαραγιά.

Ὅταν πέθανε ὁ γέρος βασιλιὰς—ποὺ εἴτανε πολὺ καχύποπτος πρὸς τοὺς Ἄγγλους μὲ τοὺς σιδηροδρόμους καὶ τοὺς τηλεγράφους των—ὁ Πουρούν Ντὰς ἀπόκτησε μεγαλήτερη ἐκτίμηση ἀπὸ τὸ νέο διάδοχο, ποὺ εἶχε ἀνατραφεῖ μὲ Ἄγγλο παιδαγωγό. Οἱ δυό τους, ἂν καὶ αὐτὸς φρόντιζε πάντα νὰ παίρνη ὁ κύριός του τὴ δόξα, ἰδρύσανε σχολεῖα γιὰ τὰ μικρὰ κορίτσια, ἀνοίξανε λαϊκὰ φαρμακεῖα μὲ ἔξοδα τοῦ Κράτους, ἐγκαινίασαν ἐκθέσεις γεωργικῶν ἐργαλείων καὶ ἄρχισαν νὰ ἐκδίδουν μιὰν ἐτησία Κυανῆ βίβλο γιὰ τὴν «Ἠθικὴ καὶ ὑλικὴ πρόοδο τοῦ Κράτους».

Τὸ Ἀγγλικὸ ὑπουργεῖο τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ ἡ Κυβέρνηση τῶν Ἰνδιῶν εἶχαν κατενθουσιασθεῖ. Ἐλάχιστα ἰθαγενῆ Κράτη δέχονται χωρὶς ἐπιφυλάξεις τὴν Ἀγγλικὴ πρόοδο, γιατὶ δὲν πιστεύουν, ὅπως φαινόταν ὅτι πίστευε ὁ Πουρούν Ντάς, ὅτι αὐτὸ ποὺ εἶναι καλὸ γιὰ τοὺς Ἄγγλους εἶναι δυὸ φορὲς καλὸ γιὰ τοὺς Ἀσιανούς.

Ἀντιβασιλεῖς, Κυβερνῆτες καὶ Ἀντικυβερνῆτες, μέλη ἰατρικῶν ἀποστολῶν καὶ ἱεραπόστολοι, Ἄγγλοι ἀξιωματικοὶ ποὺ ἐρχόντανε μὲ τ' ἄλογά τους γιὰ νὰ κυνηγήσουν στὰ κτήματα τοῦ Κράτους, καθὼς καὶ πλήθη περιηγητῶν ποὺ διασχίζανε τὴν Ἰνδικὴ χώρα στὴν ψυχρὴ ἐποχή, ἔγιναν φίλοι τοῦ Πρωθυπουργοῦ καὶ τὸν ἐκτιμοῦσαν ἀληθινά Σὲ κάθε εὐκαιρία ἔστελνε ὑποτρόφους γιὰ νὰ σπουδάσουν ἰατρικὴ καὶ χειροτε-

χνίες μὲ πρόγραμμα αὐστηρὰ Ἀγγλικό, κι ἔγραφε ἐπιστολὲς στὸν «*Πρόσκοπο*», τὴ μεγαλήτερη Ἰνδικὴ ἐφημερίδα, ἐξηγώντας τοὺς σκοποὺς καὶ τὰ σχέδια τοῦ κυρίου του.

Στὸ τέλος ἔκαμε κι ἕνα ταξίδι στὴν Ἀγγλία, καὶ βρέθηκε ἀναγκασμένος νὰ πληρώση τεράστια ποσὰ στοὺς παπάδες ὅταν γύρισε πίσω· γιατὶ κι ἕνας μεγάλος Βραχμάνος σὰν τὸν Πουροὺν Ντάς, χάνει τὸ ἀξίωμά του ἅμα περάσει τὴ μαύρη θάλασσα. Στὸ Λονδῖνο συναντήθηκε καὶ μίλησε μὲ κάθε προσωπικότητα ποὺ ἄξιζε τὴ γνωριμία, ἀνθρώπους ποὺ τὸ ὄνομά τους εἶναι γνωστὸ σ' ὅλον τὸν κόσμο, καὶ εἶδε πολὺ περισσότερα πράματα ἀπ' ὅσα εἶπε. Ἀπὸ σοφὰ Πανεπιστήμια ἔλαβε τιμητικοὺς τίτλους, ἔκαμε διαλέξεις καὶ μίλησε γιὰ τὴν κοινωνικὴ ἀναμόρφωση τῶν Ἰνδιῶν μπροστὰ σὲ Ἀγγλίδες κυρίες μὲ ἀπογευματινὲς τουαλέττες, ὥστε ὅλο τὸ Λονδῖνο ἔλεγε γι' αὐτόν:

— Εἶναι ὁ γοητευτικώτερος ἄνθρωπος ποὺ συναντήσαμε ὡς τώρα σὲ δεῖπνο!

Ὅταν γύρισε στὴν πατρίδα του, ἡ δόξα ἔφτασε στὴ μεγαλήτερη λάμψη της, γιατὶ ὁ ἴδιος ὁ ἀντιβασιλεὺς ἔκαμε εἰδικὴ ἐπίσκεψη γιὰ νὰ ἀπονείμη στὸ Μαχαραγιᾶ τὸ Μεγαλόσταυρο τοῦ Ἰνδικοῦ Ἀστέρος—στολισμένου μὲ διαμάντια, μὲ ταινίες καὶ μὲ σμάλτο· στὴν ἴδια τελετή, ἐνῷ ἀντηχοῦσε τὸ κανόνι, ὁ Πουροὺν Ντὰς ἀνακηρύχτηκε μέγας Ἱππότης τοῦ Τάγματος

τῆς Ἰνδικῆς Ἐπικρατείας καὶ ἔτσι τὸ ὄνομά του ἔγινε τώρα Σὲρ Πουροὺν Ντάς, I.T.I.E

Ἐκεῖνο τὸ βράδι στὸ δεῖπνο, μέσα στὴ μεγάλη σκηνὴ τοῦ Ἀντιβασιλέως σηκώθηκε, μὲ τὸ σῆμα καὶ τὸ περιλαίμιο τοῦ Τάγματος στὸ στῆθος του, καὶ ἀπαντώντας στὴν πρόποση ὑπὲρ τῆς ὑγείας τοῦ κυρίου του, ἔβγαλε ἕνα λόγο ποὺ λίγοι Ἄγγλοι θὰ μποροῦσαν νὰ τὸν ὑπερβάλουν.

Μὰ τὸν ἐρχόμενο μήνα, ὅταν ἡ πολιτεία εἶχε γυρίσει στὴν ἡλιόλουστη γαλήνη της, ἔκαμε κάτι, ποὺ οὔτε νὰ τὸ ὀνειρευθῇ θὰ μποροῦσε ποτὲ ἕνας Ἄγγλος· στὸν κόσμο ἔγινε γνωστὸ ὅτι πέθανε. Τὸ πολύτιμο ἱπποτικὸ παράσημό του στάλθηκε πίσω στὴν Ἰνδικὴ Κυβέρνηση, στὴ θέση του διορίστηκε νέος Πρωθυπουργὸς καὶ σ' ὅλες τὶς κατώτερες θέσεις ἄρχισε ἕνας ζωηρὸς συναγωνισμός. Οἱ παπάδες ξαίρανε τὶ εἶχε συμβεῖ κι ὁ λαὸς ἐμάντευε. Ἡ Ἰνδικὴ χώρα ὅμως εἶναι ἡ μόνη στὸν κόσμο, ποὺ ἕνας ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ κάμῃ ὅ τι τοῦ ἀρέσει χωρὶς κανεὶς νὰ ρωτήσῃ τὸ γιατί· καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Πρωθυπουργὸς Σὲρ Πουροὺν Ντάς, I.T.I.E. εἶχε ἀπαρνηθεῖ θέσεις, παλάτια κι ἐξουσία καὶ πῆρε τὴν κούπα τοῦ ζητιάνου καὶ τὸ κίτρινο ράσο ἑνὸς Σαννιασὶ — ἑνὸς ἐρημίτη — δὲν θεωρήθηκε καθόλου παράξενο. Εἶχε περάσει, ὅπως προστάζει ὁ Παλιὸς Νόμος, εἴκοσι χρόνια ὡς νέος, εἴκοσι χρόνια ὡς πολεμιστὴς—ἂν καὶ σ' ὅλη τὴ ζωή

του δὲν ἔπιασε ποτὲ ὅπλο στὰ χέρια του — καὶ εἴκοσι χρόνια ὡς ἀρχηγὸς σπιτιοῦ. Εἶχε μεταχειριστεῖ τὸν πλοῦτο καὶ τὴ δύναμή του ἐκεῖ ποὺ ἤξαιρε ὅτι εἶχαν ἀξία καὶ τὰ δυό· δέχτηκε τὶς τιμὲς ὅταν ἤρθανε στὸ δρόμο του· εἶχε δεῖ ἀνθρώπους καὶ πολιτεῖες μακρυνὲς καὶ κοντινές, καὶ ἄνθρωποι καὶ πολιτεῖες εἶχαν σηκωθεῖ νὰ τὸν τιμήσουν. Τώρα τ᾽ ἄφινε ὅλα αὐτά, ὅπως πετάει κανεὶς ἕνα μανδύα ποὺ δὲν τοῦ χρειάζεται πιά.

Πίσω του, καθὼς πέρασε τὶς πύλες τῆς πολιτείας μ᾽ ἕνα δέρμα ἀντιλόπης κι ἕνα ραβδὶ μὲ μπρούτζινη λαβὴ στὴ μασχάλη του, κρατώντας μιὰ ζητιάνικη κούπα ἀπὸ σκοῦρο καὶ γιαλιστερὸ ἰνδιάνικο καρύδι, ξυπόλητος, μονάχος, μὲ μάτια καρφωμένα στὸ χῶμα — πίσω του, ἀπ᾽ τοὺς πύργους ἀντηχοῦσαν χαιρετιστήριες κανονιὲς πρὸς τιμὴ τοῦ εὐτυχισμένου διαδόχου του. Ὁ Πουροὺν Ντὰς κούνησε τὸ κεφάλι του. Αὐτὴ ἡ ζωὴ εἶχε τελειώσει πιά· τὴν ἔβλεπε ἀδιάφορα, ὅπως βλέπει κανεὶς ἕνα ἀχρωμάτιστο ὄνειρο τὴ νύχτα. Τώρα εἴταν ἕνας Σαννιασὶ — ἕνας ἄστεγος, περιπλανώμενος ζητιάνος, ποὺ καρτεροῦσε ἀπ᾽ τοὺς γειτόνους νὰ τοῦ δώσουν τὸν ἐπιούσιο· ἐνόσῳ ὅμως βρίσκεται μιὰ μπουκιὰ ποὺ μπορεῖ νὰ μοιραστῇ, οὔτε παπὰς οὔτε ζητιάνος μένει πεινασμένος στὴ χώρα τῶν Ἰνδιῶν. Δὲν εἶχε γευθεῖ ποτὲ στὴ ζωή του τὸ κρέας, καὶ πολὺ σπάνια εἶχε φάει ψάρι. Ἕνα πεντόλιρο ἔφτανε γιὰ τὰ προ-

σωπικά του ἔξοδα τῆς τροφῆς, γιὰ ὁλόκληρο χρόνο, ὅλον αὐτὸ τὸν καιρὸ ποὺ εἶταν ἀπόλυτος κύριος σὲ θησαυροὺς ἑκατομμυρίων. Ἀκόμα καὶ τότε ποὺ τὸν εἶχαν κάμει ἥρωα στὸ Λονδῖνο, αὐτὸς εἶχε πάντα μπροστά του τὸ ὄνειρο τῆς γαλήνης καὶ τῆς ἡσυχίας, ἀναπολώντας τὸ μακρύ, λευκὸ καὶ σκονισμένο δρόμο τῶν Ἰνδιῶν, ποὺ εἶναι γεμάτος ἀπὸ ἴχνη γυμνῶν ποδιῶν, τὴν ἀδιάκοπη κι ἀργοκίνητη παρέλαση τῶν ταξιδευτῶν, καὶ τὴν πνιγηρὴ μύρωδιὰ τοῦ καπνοῦ ποὺ ἀνεβαίνει στριφογυρίζοντας κάτω ἀπ' τὶς συκιὲς κατὰ τὸ δειλινό, ἐκεῖ ποὺ οἱ στρατοκόποι κάθονται νὰ δειπνήσουν.

Ὅταν ἦρθε ὁ καιρὸς νὰ πραγματοποιήση τὸ ὄνειρο αὐτό, ὁ Πρωθυπουργὸς ἔλαβε τὰ κατάλληλα μέτρα καὶ μετὰ τρεῖς μέρες εὐκολώτερα θὰ μποροῦσε κανεὶς νὰ βρῆ μιὰ φυσσαλίδα στοὺς ἀφροὺς τοῦ ἀπεράντου ὠκεανοῦ, παρὰ τὸν Πουρούν Ντὰς ἀνάμεσα στὰ ἑκατομμύρια τῶν Ἰνδιῶν, ποὺ σαλεύουν ἀδιάκοπα, σμίγουν καὶ χωρίζουν πάλι.

Τὴ νύχτα ἔστρωνε χάμω τὸ δέρμα τῆς ἀντιλόπης, ὅπου κι ἂν τὸν εὕρισκε τὸ σκοτάδι — πότε σὲ κάποιο Σαννιασίτικο μοναστήρι στὸ πλάι τοῦ δρόμου, πότε δίπλα στὸ περιστύλιο κάποιου ναοῦ τοῦ Κάλα-Πίρ, ὅπου οἱ Τζογκί, ποὺ ἀποτελοῦν μιὰν ἄλλη σκοτεινὴ αἵρεση ἀσκητῶν, τὸν ὑποδεχόντανε σὰν ἄνθρωποι ποὺ ξαίρουν τὶ ἀξίζουν οἱ τάξεις καὶ οἱ αἱρέσεις· ἄλλοτε

στὰ πρόθυρα κάποιου Ἰνδιάνικου μικροχωριοῦ, ὅπου τὰ παιδιὰ ἐρχόντανε μὲ τὸ φαΐ ποὺ εἶχαν ἑτοιμάσει οἱ γονιοί τους, κι ἄλλοτε στὸ σκοτάδι τῶν γυμνῶν λιβαδιῶν ὅπου ἡ φλόγα τῆς φωτιᾶς ποὺ ἄναβε μὲ χαμόκλαδα ξυπνοῦσε τὶς νυσταλέες γκαμῆλες. Δὲν τὸν ἔνιαζε γιὰ τίποτα τὸν Πουρούν Ντὰς ἢ Πουρούν Μπαγκάτ, ὅπως εἶχε ὀνομαστεῖ τώρα. Δὲν τὸν ἔνιαζε οὔτε γιὰ τὸν τόπο, οὔτε γιὰ τοὺς ἀνθρώπους, οὔτε γιὰ τὴν τροφή. Ἀσυναίσθητα ὅμως, τὰ πόδια του τὸν ὁδηγοῦσαν βορειοανατολικά. Ἀπὸ τὸ νότο στὸ Ροχτάκι, ἀπ' τὸ Ροχτὰκ στὸ Κορνούλ· ἀπ' τὸ Καρνοὺλ στὴν ἐρειπωμένη Σαμάνα κι ἔπειτα ὁλοένα ψηλότερα πλάι στὴν ξερὴ κοίτη τοῦ Γκάγκερ ποὺ γεμίζει μόνο ὅταν πέφτει βροχὴ στὰ βουνά, ὥσπου, μιὰ μέρα εἶδε τὴ μακρυνὴ γραμμὴ τῶν μεγάλων Ἰμαλαΐων.

Ὁ Πουρούν Μπαγκὰτ χαμογέλασε τότε, γιατὶ θυμήθηκε ὅτι ἡ μητέρα του εἶταν ἀπ' τὸ Ραϊπούτ, ἀπ' τὰ μέρη τοῦ Κουλοὺ — γυναίκα βουνίσια ποὺ νοσταλγοῦσε πάντα τὰ χιόνια—κι ὅτι μιὰ ἐλάχιστη σταγόνα ἀπὸ βουνίσιο αἷμα, φέρνει πίσω στὸ τέλος τὸν ἄνθρωπο, ἐκεῖ ποὺ ἀνήκει.

— Ἐκεῖ, εἶπε ὁ Πουρούν Μπαγκάτ, φτάνοντας στοὺς χαμηλότερους λόφους τοῦ Σεβαλίκ, ὅπου οἱ κάκτοι ὀρθώνονται σὰν ἑπτάφωτες λυχνίες, ἐκεῖ θὰ καθίσω νὰ βρῶ τὴ γνώση.

Κι ὁ δροσερὸς ἀέρας τῶν Ἰμαλαΐων σφύριζε

στ᾽ αὐτιά του, καθὼς πῆρε τὸ δρόμο ποὺ πάει στὸ Σιμλά.

Τὴν τελευταία φορὰ ποὺ εἶχεν ἔρθει ἀπ᾽ αὐτὸ τὸ δρόμο, εἴτανε στὴν ἐξουσία, καὶ ταξίδευε μὲ μιὰ πολυθόρυβη ἔφιππη συνοδεία γιὰ νὰ ἐπισκεφθῇ ἕναν εὐγενέστατο καὶ πολὺ καταδεχτικὸ Ἀντιβασιλέα· οἱ δυό τους εἶχαν μιλήσει μιὰ ὥρα γιὰ κοινοὺς φίλους των στὸ Λονδῖνο, καὶ γιὰ τὶς πραγματικὲς σκέψεις τοῦ Ἰνδικοῦ λαοῦ γύρο στὴν κατάσταση. Αὐτὴ τὴ φορὰ ὁ Πουρούν Μπαγκὰτ δὲν πήγαινε σ᾽ ἐπίσημη ἐπίσκεψη, ἀλλὰ ἔσκυβε ἀπ᾽ τὰ κάγκελα τῆς λεωφόρου, κοιτάζοντας τὸ λαμπρὸ θέαμα τῶν πεδιάδων ποὺ ἁπλωνόνταν πέρα σὲ σαράντα μίλια ἔκταση, ὥσπου ἕνας ἰθαγενὴς μουσουλμάνος ἀστυφύλακας τοῦ εἶπε πὼς ἐμποδίζει τὴν κυκλοφορία· κι ὁ Πουρούν Μπαγκὰτ χαιρετώντας ὑποκλίθηκε ταπεινὰ μπροστὰ στὸ Νόμο, γιατὶ ἤξαιρε τὴν ἀξία του καὶ ζητοῦσε νὰ βρῇ τὸ δικό του Νόμο.

Προχώρησε στὸ δρόμο του, καὶ κοιμήθηκε τὴ νύχτα σ᾽ ἕνα ἔρημο καλύβι τοῦ Τσότα Σιμλά, ποὺ φαίνεται σὰ νὰ εἶναι ἡ ἄκρη τοῦ κόσμου, ἐνῶ εἴτανε μόλις ἡ ἀρχὴ τῆς ὁδοιπορίας του. Ἀκολούθησε τὸ δρόμο Ἰμαλαΐων—Θιβέτ, τὸ στενὸ αὐτὸ δρομάκι ποὺ ἔχει πλάτος δέκα πόδια κι εἶναι σκαμένο ἀπάνω σὲ σκληρὸ βράχο ἢ στρωμένο μὲ ξύλινες γέφυρες ἀπάνω ἀπὸ βάραθρα ποὺ ἔχουν χίλια πόδια βάθος· ποὺ βυθίζεται

σὲ θερμές, ὑγρὲς καὶ κλεισμένες κοιλάδες καὶ σκαρφαλώνει σὲ γυμνὰ ραχοβούνια ποὺ τὰ καίει ὁ ἥλιος· ἢ προχωρεῖ ἀνάμεσα ἀπὸ μουσκεμένα, σκοτεινὰ δάση, ὅπου τὸ βρύο ντύνει τοὺς κορμοὺς τῶν δέντρων ἀπὸ τὴ ρίζα ὡς τὴν κορφή, κι ὁ φασιανὸς καλεῖ τὸ ταίρι του.

Ἀπάντησε Θιβετιανοὺς τσοπάνους μὲ τὰ σκυλιά, τους καὶ τὰ προβατοκοπάδια τους, ποὺ κάθε πρόβατο εἶχε ἕνα σακκούλι βόρακα στὴ ράχη του, περιπλανώμενους ὑλοτόμους, Λάμα ἀπ' τὸ Θιβέτ, περιτυλιγμένους στοὺς μακρυοὺς μανδύες των, ἀποσταλμένους ἀπὸ ἀπομονωμένα ὀρεινὰ μικρὰ κράτη, ποὺ πηγαίναινε γιὰ προσκύνημα στὴν Ἰνδικὴ χώρα καὶ καλπάζνε καβάλα σὲ κουδουνοζωσμένα καὶ πολύχρωμα ἀλογάκια, ἢ τὴν ἔφιππη συνοδεία κάποιου Μαχαραγιὰ ποὺ πήγαινε σὲ ἐπίσκεψη· μὰ ἄλλοτε πάλι στὸ διάστημα ὁλόκληρης πολύωρης μέρας δὲν ἔβλεπε ἄλλο παρὰ μιὰ μούρη ἀρκούδα ποὺ μούγκριζε κατεβαίνοντας χαμηλὰ στὴν κοιλάδα.

Στὴν ἀρχὴ τῆς ὁδοιπορίας του, ὁ ἀντίλαλος τοῦ κόσμου ποὺ εἶχε ἀφίσει ἠχοῦσε ἀκόμα στ' αὐτιά του, ὅπως ἀκούεται ἡ βοὴ ἑνὸς τοῦνελ γιὰ λίγο ἀφοῦ περάσει τὸ τραῖνο· ὅταν ὅμως ἄφισε πίσω του τὸ Στενὸ τοῦ Μουττιανὶ ὅλα τελειώσανε, κι ὁ Πουροὺν Μπαγκὰτ βρέθηκε κατάμονος. Προχωρώντας μὲ τοὺς στοχασμοὺς καὶ τὶς σκέψεις του, μὲ τὰ μάτια του καρφωμένα στὸ χ μα καὶ μὲ τὸ λογισμό του στὰ σύννεφα.

Ἕνα δειλινὸ ἔφτασε στὴν ψηλότερη ράχη ἀπ᾽ ὅσες εἶχε συναντήσει ὡς τότε—δυὸ ὁλόκληρες μέρες σκαρφάλωνε στὸν ἀνήφορο—καὶ βγῆκε σὲ μιὰ γραμμὴ ἀπὸ χιονισμένες κορυφὲς ποὺ ζώ/ανε ὅλο τὸν ὁρίζοντα—βουνὰ μὲ ὕψος δεκαπέντε ὡς εἴκοσι χιλιάδες πόδια, ποὺ φαινόνταν τόσο κοντὰ ποὺ θαροῦσε κανεὶς ὅτι τὰ φτάνει ρίχνοντας μιὰ πέτρα, ἐνῷ βρισκόνταν σ᾽ ἀπόσταση πενήντα κι ἑξήντα χιλιάδες μίλια. Ἡ ράχη εἴτανε στεφανωμένη ἀπὸ πυκνό, σκοτεινὸ δάσος—μὲ κέδρους, καρυδιές, ἀγριοκερασιές, ἀγριελιές, καὶ ἀγριοαχλαδιές, πιὸ πολὺ ὅμως κέδρους· καὶ κάτω ἀπ᾽ τὸν ἴσκιο τῶν κέδρων ὑψωνόταν ἕνας ἔρημος βωμὸς τῆς θεᾶς Καλὶ—ποὺ τὴ λένε Ντούργκα, τὴ λένε καὶ Σιτάλα καὶ κάποτε προσεύχονται σ᾽αὐτὴν ἐναντίον τῆς εὐλογιᾶς.

Ὁ Πουροὺν Ντὰς σκούπισε τὸ πλακόστρωτο, χαμογέλασε στὸ βλοσσυρὸ ἄγαλμα, ἔφτιαξε ἕνα μικρὸ πήλινο τζάκι πίσω ἀπ᾽ τὸ βωμό, ἄπλωσε τὸ δέρμα τῆς ἀντιλόπης ἀπάνω σ᾽ ἕνα στρώμα ἀπὸ φρέσκα πευκόφυλλα, ἔσφιξε τὸ *μπαϊραγκί* του—τὸ ραβδὶ μὲ τὸ μπρούτζινο χερούλι—στὴ μασχάλη του, καὶ κάθισε χάμω γιὰ νὰ ἀναπαυθῆ.

Ἀκριβῶς μπροστά του, ἡ βουνοπλαγιὰ ἔπεφτε ἀπότομα, ἄδεντρη καὶ χερσωμένη ὡς χίλια πεντακόσια πόδια κάτω· ὅπου ἕνα χωριουδάκι μὲ πέτρινες καλύβες καὶ μὲ πήλινες στέγες, φαινότανε γαντζωμένο στὰ χείλια τοῦ γκρεμοῦ.

Ὁλόγυρά του μικροσκοπικὰ ἰσοπεδωμένα χωράφια ἁπλωνόντανε σὰ μπαλωμένη ποδιὰ στὰ γόνατα τοῦ βουνοῦ καὶ κατσίκια ὄχι μεγαλήτερα ἀπὸ σκαθάρια ἔβοσκαν ἀνάμεσα στὶς πέτρινες μάντρες τῶν ἀλωνιῶν. Κοιτάζοντας πάνω ἀπ᾽ τὴν κοιλάδα τὸ μάτι γελιόταν ἀπὸ τὴν ὄψη τῶν πραγμάτων, καὶ δὲν μποροῦσε ἀμέσως νὰ καταλάβη ὅτι αὐτὸ ποὺ ἔμοιαζε μὲ μικρὰ χαμόκλαδα στὴν ἀντικρυνὴ βουνοπλαγιά, εἶτανε στ᾽ ἀλήθεια ὁλόκληρο δάσος ἀπὸ πεῦκα ποὺ εἶχαν ὕψος ἑκατὸ πόδια.

Ὁ Πουροὺν Μπαγκὰτ εἶδε ἕναν ἀϊτὸ νὰ φτερουγίζη ἀπάνω ἀπ᾽ τὸ τεράστιο κοίλωμα, μὰ τὸ μεγάλο πουλὶ ἔγινε ἕνα μαῦρο σημαδάκι πρὶν φτάσει στὰ μισὰ τοῦ δρόμου του. Κοματιασμένα σύννεφα στριφογυρίζανε μέσα στὸ κοίλωμα τῆς κοιλάδος καὶ πότε γαντζώνανε σὲ κάποια πλάτη τῶν βουνῶν, ἢ ἄλλοτε ὑψωνόντανε ψηλὰ καὶ χανόντανε πέρα φτάνοντας στὸ ἐπίπεδο τῆς κορυφογραμμῆς. Καὶ ὁ Πουροὺν Μπαγκὰτ εἶπε:

—Ἐδῶ θὰ βρῶ τὴ γαλήνη.

Ὅλος ὁ κόσμος ξαίρει πὼς οἱ βουνίσιοι κάτοικοι δὲν λογαριάζουν μερικὲς ἑκατοντάδες πόδια πιὸ πάνω ἢ πιὸ κάτω. Μόλις λοιπὸν οἱ χωριανοὶ εἶδαν καπνὸ στὸν ἔρημο ναό, ὁ παπάς τους σκαρφάλωσε τὴ χερσωμένη πλαγιὰ γιὰ τὰ καλωσορίση τὸν ξένο.

Ἀντικρύζοντας τὰ μάτια τοῦ Πουροὺν Μπαγκὰτ—

τὰ μάτια τοῦ ἀνθρώπου ποὺ εἶχε μάθει νὰ κυβερνάῃ χιλιάδες ὑπηκόους—ἔσκυψε στὸ χῶμα, πῆρε τὴ ζητιάνικη κούπα χωρὶς νὰ πῇ λέξη καὶ γύρισε στὸ χωριὸ λέγοντας:

—Βρήκαμε ἐπιτέλους τὸν ἅγιό μας. Ποτέ μου δὲν εἶδα τέτοιον ἄνθρωπο. Εἶναι ἀπ᾽ τοὺς κάμπους κάτω, εἶναι ὅμως χλομὸς Βραχμάνος τῶν Βραχμάνων.

Ὅλες οἱ νοικοκυρὲς τοῦ χωριοῦ ρωτήσανε τότε:

—Τάχα θὰ μείνῃ κοντά μας;—κι ἡ καθεμιὰ ἔβαλε τὰ δυνατά της γιὰ νὰ μαγειρέψῃ τὸ νοστιμώτερο φαΐ γιὰ τὸν Μπαγκάτ.

Τὸ βουνίσιο φαΐ εἶναι πολὺ ἁπλό, ἀλλὰ μὲ πλιγούρι, καὶ καταλαμπόκι καὶ ρύζι καὶ κόκκινο πιπέρι, καὶ μὲ μικρὰ ψαράκια ἀπ᾽ τὸ ποταμάκι τῆς κοιλάδος, καὶ μὲ μέλι ἀπ᾽ τὶς κυψέλες ποὺ ἦσαν χτισμένες στοὺς πέτρινους τοίχους σὰν καπνοδόχες, μὲ ξερὰ βερύκοκα καὶ μὲ ἄγριο μπαχάρι, καὶ μὲ κριθαρόπηττες, κάθε θεοσεβούμενη γυναίκα μπορεῖ νὰ κάμῃ νόστιμα πράματα· ὁ παπάς, γυρίζοντας ἔφερε γεμάτη τὴν κούπα στὸν Μπαγκάτ. Σκόπευε νὰ μείνῃ; τὸν ρώτησε. Μήπως τοῦ χρειαζότανε κανένας *τσέλα* — ἕνας μαθητὴς —νὰ ζητιανεύῃ γι᾽ αὐτόν; Εἶχε βαρὺ σκέπασμα γιὰ τὸ κρύο; Εἶτανε καλὸ τὸ φαΐ;

Ὁ Ἱουρούν Μπαγκὰτ ἔφαγε κι εὐχαρίστησε τὸν παπά. Ναί, εἶχε στὸ νοῦ του νὰ μείνῃ ἐκεῖ. Αὐτὸ εἶταν ἀρκετὸ εἶπε τότε ὁ παπάς. Ἂς ἔβαζε τὴ ζητιά-

νικη κούπα ἔξω ἀπ᾽ τὸ ναό, στὴ λακούβα ποὺ σχηματίζουν ἐκεῖνες οἱ δυὸ στραβόριζες, καὶ κάθε μέρα θἄβρισκε τροφή· γιατὶ τὸ χωριὸ τὸ θεωροῦσε τιμή του ποὺ ἕνας τέτοιος ἄνθρωπος—κοίταξε δειλὰ τὸ πρόσωπο τοῦ Μπαγκάτ—εἶχεν ἔρθει νἀναπαυτῇ ἐκεῖ κοντά τους.

Τὴν ἡμέρα ἐκείνη τελειώσανε πιὰ οἱ περιπλανήσεις τοῦ Πουροὺν Μπαγκάτ. Εἶχε φτάσει στὸ μέρος ποὺ εἴτανε προωρισμένο γι᾽ αὐτὸν—στὴ σιωπὴ καὶ τὸ ἄπειρο. Ἀπὸ τότε, ὁ χρόνος σταμάτησε, κι αὐτὸς καθισμένος στὴν εἴσοδο τοῦ ναοῦ, δὲν μποροῦσε νὰ πῇ ἂν εἴτανε ζωντανὸς ἢ πεθαμένος· ἄνθρωπος ποὺ ὅριζε τὰ μέλη τοῦ κορμιοῦ του, ἢ ἕνα κομάτι ἀπὸ τὰ βουνά, ἀπὸ τὰ σύννεφα, ἀπ᾽ τὴ βροχή, ἀπ᾽ τὶς ἀκτῖνες τοῦ ἥλιου. Ἔλεγε καὶ ξανάλεγε νοερὰ ἕνα ὄνομα, ἀμέτρητες φορές, καὶ σὲ κάθε ἐπανάληψη τοῦ φαινόταν ὅτι ξέφευγε λίγο-λίγο ἀπ᾽ τὸ κορμί του καὶ πετοῦσε ψηλὰ ὡς τὴν πόρτα ἑνὸς μεγάλου μυστηρίου μόλις ὅμως ἄνοιγε ἡ πόρτα, τὸ κορμί του τὸν τραβοῦσε πάλι κάτω, καὶ μὲ λύπη του ἔνιωθε πὼς βρισκότανε πάλι φυλακισμένος μέσα στὴ σάρκα καὶ στὰ ὀστᾶ τοῦ Πουροὺν Μπαγκάτ.

Κάθε πρωὶ ἡ ζητιάνικη κούπα βρισκότανε γεμάτη, βαλμένη σιωπηλὰ στὴ λακούβα τῶν ριζῶν ἔξω ἀπ᾽ τὸ ναό. Μερικὲς φορὲς τὴν ἔφερνε ὁ παπάς· ἄλλοτε κάποιος πραματευτὴς ἀπ᾽ τὸ Λαντακί, ποὺ τύχαινε στὸ χωριό, σκαρφάλωνε στὸ μονοπάτι, γιὰ νὰ δείξη τὴν

εὐσέβειά του· συχνότερα ὅμως εἶταν ἡ ἴδια ἡ γυναίκα, ποὺ εἶχε μαγειρέψει ἀπὸ βραδὶς τὸ φαΐ καὶ φτάνοντας στὸ ναὸ ψιθύριζε, μὲ κομένη ἀνάσα:

— Μίλα γιὰ μένα στοὺς θεούς, Μπαγκάτ. Μίλα γιὰ τὸν τάδε, γιὰ τὴ γυναίκα τοῦ δεῖνα!

Πότε-πότε παραχωροῦσαν αὐτὴ τὴν τιμητικὴ ἀποστολὴ σὲ κάποιο τολμηρὸ παιδί, καὶ ὁ Πουροὺν Μπαγκὰτ τὸ ἄκουγε ποὺ ἄφινε βιαστικὰ τὴν κούπα, κι ἄρχιζε τὴν τρεχάλα ὅσο μποροῦσαν νὰ τρέξουν τὰ ποδαράκια του. Ὁ Μπαγκὰτ ὅμως ποτὲ δὲν κατέβηκε στὸ χωριό. Τὸ ἔβλεπε ν' ἁπλώνεται σὰν ζωγραφιστὸ στὰ πόδια του. Τὰ δειλινὰ ἔβλεπε τοὺς χωριανοὺς ποὺ συναθροιζόντουσαν στὰ στρογγυλὰ ἁλώνια, γιατὶ ἐκεῖ εἶτανε τὸ μόνο ἴσωμα.

Ἔβλεπε τὸ ὄμορφο, χωρὶς ὄνομα πράσινο χρῶμα ποὺ παίρνει τὸ νέο ρύζι, καὶ τὸ σκουρογάλανο τόνο τῶν ἀραποσιτιῶν· τὶς λουρίδες τοῦ κριθαριοῦ, καί, ἅμα εἶταν ἡ ἐποχή τους, τὰ κόκκινα λουλούδια τῶν ἀμαράντων, ποὺ τὰ ψιλὰ σπειριὰ τῆς γύρης τους, εἶναι γιὰ τοὺς Ἰνδοὺς θαυμασία τροφή.

Στὸ γύρισμα τῆς χρονιᾶς, οἱ σκεπὲς τῶν καλυβιῶν γινόνταν ὅλες ὅμοιες μὲ τετραγωνάκια ἀπὸ κατακάθαρο χρυσάφι γιατὶ στὶς σκεπὲς ἁπλώνανε τὰ δεματιασμένα στάχυα νὰ ξεραθοῦν.

Τὸ ὄργωμα καὶ τὸ ἁλώνισμα, ἡ σπορὰ τοῦ ρυζιοῦ καὶ τὸ ξανέμισμα, περνοῦσαν μπροστὰ στὰ μάτια του

σὰν κεντήματα κάτω ἐκεῖ στὰ ποικιλόμορφα χωράφια κι αὐτὸς τὰ συλλογιζόταν ὅλα αὐτὰ κι ἀναζητοῦσε τὴ σχέση τους μὲ τὴν αἰωνιότητα.

Ἀκόμα καὶ στὰ πολυκατοικημένα μέρη τῶν Ἰνδιῶν, δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ μείνῃ μιὰ μέρα ἀκίνητος χωρὶς νὰ τρέξουν ὁλόγυρά του κάθε λογῆς ἀγρίμια, σὰ νὰ εἶταν ἄψυχος βράχος.

Στὴν ἐρημιὰ ἐκείνη, πολὺ-πολὺ γρήγορα τὰ ἀγρίμια, ποὺ ξαίρανε καλὰ τὸ ναὸ τῆς Καλί, προστρέξανε γιὰ νὰ δοῦν τὸν ἐπιδρομέα. Οἱ *Λάγκουρ*, οἱ μεγαλόσωμοι μὲ ψαρὰ γένεια πίθηκοι τῶν Ἰμαλαΐων, ἤρθανε φυσικὰ πρῶτοι-πρῶτοι, γιατὶ ἔχουν πολὺ ζωηρὴ περιέργεια· καὶ ἀφοῦ ἀναποδογυρίσανε τὴ ζητιάνικη κούπα καὶ τὴν κυλήσανε χάμω, καὶ δοκιμάσανε τὰ δόντια τους στὸ ραβδὶ μὲ τὴν μπρούτζινη λαβή, καὶ κάμανε διάφορους μορφασμοὺς στὸ δέρμα τῆς ἀντιλόπης, συμπεράναγε ὅτι τὸ ἀνθρώπινο ὂν ποὺ καθότανε τόσο ἀκίνητο εἶταν ἄκακο. Ἅμα βράδιαζε πηδοῦσαν κάτω ἀπ' τὰ πεῦκα, ἁπλώνανε τὰ χέρια τους ζητιανεύοντας κάτι φαγώσιμο κι ἀποτραβιόνταν ἔπειτα χοροπηδώντας καὶ διαγράφοντας χαριτωμένες καμπύλες. Τοὺς ἄρεσε κ ἡ ζεστασιὰ τῆς φωτιᾶς, καὶ μαζευόνταν ὁλόγυρα στὸ τζάκι, ὥσπου ὁ Πουροὺν Μπαγκὰτ ἀναγκαζότανε νὰ τοὺς σπρώξῃ παράμερα γιὰ νὰ ρίξῃ κι ἄλλα κλαριά. Τὸ πρωί, πολὺ συχνά, θἄβρισκε κάποια τριχωτὴ μαϊμοῦ νὰ μοιράζεται τὸ σκέπασμα μαζή του.

Κι ὅλη τὴν ἡμέρα, πότε ὁ ἕνας, πότε ὁ ἄλλος πίθηκος τοῦ κοπαδιοῦ θὰ καθότανε στὸ πλάι του, κοιτάζοντας ἔξω στὰ χιόνια καὶ γρυλίζοντας, μὲ μάτια ἀπερίγραπτα σοφὰ καὶ θλιμένα.

Μετὰ τὶς μαϊμοῦδες ἦρθε ὁ *μπαραζίγκ*, τὸ μεγάλο αὐτὸ ἐλάφι, ποὺ εἶναι σὰν τὸ δικό μας κόκκινο ἐλάφι, ἀλλὰ πολὺ δυνατότερο. Ἤθελε νὰ ξύση τὸ χνούδι ἀπ' τὰ κέρατά του ἀπάνω στὶς κρύες πέτρες τοῦ ἀγάλματος τῆς Καλί, μὰ μόλις εἶδε τὸν ἄνθρωπο μέσα στὸ ναό, κοντοστάθηκε ἕτοιμο νὰ στρίψη σὲ φυγή. Ὁ Πουροὺν Μπαγκὰτ ὅμως δὲν κινήθηκε καθόλου καί, λίγο - λίγο τὸ βασιλικὸ ἐλάφι πλησίασε καὶ μύρισε τὸν ὦμο του. Ὁ Πουροὺν Μπαγκὰτ χάιδεψε μὲ τὸ κρύο χέρι του τὰ ζεστὰ κέρατα, καὶ τὸ ἄγγιγμα αὐτὸ καθησύχασε τὸ τρομαγμένο ζῶο, ποὺ ἔσκυψε τὸ κεφάλι του, κι ὁ Πουροὺν Μπαγκὰτ ἁπαλὰ-ἁπαλὰ ἔξυσε καὶ ξεκόλλησε τὸ χνούδι. Ἔπειτα ἀπ' αὐτό, ὁ *μπαραζίγκ* ἔφερνε καὶ τὴν ἐλαφίνα καὶ τὸ ἐλαφάκι του—ὄμορφα πλασματάκια ποὺ σιγομασοῦσαν ἀπάνω στὸ στρωσίδι τοῦ ἐρημίτη—ἢ ἐρχότανε μόνος του τὴ νύχτα, μὲ μάτια πράσινα στὴν ἀναλαμπὴ τῆς φωτιᾶς, γιὰ νὰ πάρη τὸ μερίδιό του ἀπ' τὰ φρέσκα καρύδια. Στὸ τέλος ἦρθε καὶ τὸ μοσχοελάφι, τὸ δειλότερο καὶ μικρότερο ἀπ' τὰ διάφορα εἴδη τοῦ ἐλαφιοῦ, μὲ σηκωμένα τὰ μεγάλα, λαγίσια αὐτιά του· αἰσθάνθηκε τὴν ἀνάγκη τὸ πάντα ἀνήσυχο καὶ σιωπηλὸ *μουσὶκ*—ναμπὰ νὰ δῇ τὶ

ἐσήμαινε κεῖνο τὸ φῶς στὸ ναό, κι ἀκουμποῦσε τὸ λιγνὸ μουσούδι του στὴν ποδιὰ τοῦ Πουροὺν Μπαγκάτ, πηγαίνοντας μπρὸς καὶ πίσω μὲ τὶς σκιὲς τῆς φωτιᾶς.

Ὁ Πουροὺν Μπαγκὰτ τὰ καλοῦσε ὅλα «ἀδέρφια μου» κι ἡ βαρειὰ φωνή του «*Μπαΐ! Μπαΐ!*» τὰ συνάθροιζε ἀπ' τὸ δάσος καὶ τὸ μεσημέρι ἀκόμα, ἂν ἦσαν σ' ἀπόσταση ποὺ νὰ μποροῦν νἀκούσουν. Ἡ μαύρη ἀρκούδα τῶν Ἰμαλαΐων, ἡ σκυθρωπὴ καὶ φιλύποπτη Σόνα, ποὺ εἶχε στὸ λαιμό της τὸ τριγωνικὸ ἄσπρο σημάδι, πέρασεπολλὲς φορὲς ἀπ' τὸ μέρος ἐκεῖνο. Καὶ ὅταν ὁ Μπαγκὰτ δὲν ἔδειξε φόβο, ἡ Σόνα δὲν ἔδειξε θυμό, ἀλλὰ τὸν παρατηροῦσε καὶ ἦλθε κοντήτερα καὶ γύρεψε κι αὐτὴ λίγα χάδια καὶ λίγο ψωμὶ ἢ ἀγριόμουρα. Συχνά, στὶς ἥρεμες αὐγές, ὅταν ὁ Μπαγκὰτ ἀνέβαινε ὡς τὴν ψηλότερη κορφὴ τῆς βουνοσειρᾶς γιὰ νὰ δῇ τὸν κόκκινο ἥλιο νὰ βγαίνῃ ἀπάγω ἀπὸ τὶς χιονισμένες κορφές, εὕρισκε τὴ Σόνα νὰ ξεφυσάῃ καὶ νὰ μουγκρίζῃ πίσω του, χώνοντας μὲ περιέργεια τὸ μπροστινὸ πόδι της κάτω ἀπ' τοὺς πεσμένους κορμούς, κι ἀποτραβώντας το μ' ἕνα *οὔφ* ἀνυπομονησίας· ἢ τὰ πρωινά του βήματα τύχαινε νὰ ξυπνήσουν τὴ Σόνα ἐκεῖ ποὺ εἶταν κουλουριασμένη καὶ τότε τὸ μεγαλόσωμο ἀγρίμι ὀρθωνότανε στὰ πισινά του πόδια κι ἑτοιμαζότανε νὰ πολεμήσῃ, ὡσπου ἄκουγε τὴ φωνὴ τοῦ Μπαγκὰτ κι ἀναγνώριζε τὸν καλήτερο φίλο του.

Ὅλοι σχεδὸν οἱ ἐρημίτες καὶ οἱ ἀσκηταὶ ποὺ ζοῦνε

μακρυὰ ἀπ᾽ τὶς μεγάλες πόλεις ἔχουν τὴ φήμη ὅτι κάνουν θαύματα μὲ τ᾽ ἀγρίμια, ὅλο ὅμως τὸ θαῦμα εἶναι νὰ μένῃ κανεὶς ἀκίνητος, νὰ μὴν κάνῃ ποτὲ ἀπότομες κινήσεις καὶ γιὰ πολλὴν ὥρα, τουλάχιστον, νὰ μὴν κοιτάζῃ ποτὲ κατάματα ἕναν ἐπισκέπτη.

Οἱ χωριανοὶ εἶδανε τὴ σιλουέττα τοῦ *μπαραζίγκ* ποὺ πηδοῦσε σὰν ἥσκιος ἀνάμεσα ἀπ᾽ τὸ πυκνὸ δάσος πίσω ἀπ᾽ τὸ ναό, εἶδανε τὸ *μιναούλ*, τὸ φασιανὸ τῶν Ἰμαλαΐων ποὺ ἔλαμπε μὲ τὰ ὄμορφα χρώματά του μπροστὰ στὸ ἄγαλμα τῆς Καλί, καὶ μέσα στὸ ναὸ τοὺς *λάγκουρ* ἀνακαθισμένους χάμω ποὺ παίζανε μὲ τὰ τσόφλια τῶν καρυδιῶν. Μερικὰ παιδιὰ εἶχαν ἀκούσει τὴ Σόνα νὰ τραγουδάῃ μόνη της, στὴν ἀρκουδίστικη γλώσσα, κι ἔτσι ἡ φήμη τοῦ Μπαγκὰτ ὡς θαυματουργοῦ ἔγινε σταθερή.

Καὶ ὅμως τὸ μόνο πράμα ποὺ δὲν εἶχε αὐτὸς στὸ μυαλό του ἦσαν τὰ θαύματα. Ἐπίστευε ὅτι τὰ πάντα εἶναι ἕνα μεγάλο Θαῦμα, κι ὅταν τὸ νιώσει καλὰ αὐτὸ ἕνας ἄνθρωπος ἔχει μιὰ σταθερὴ βάση νὰ στηριχθῇ. Εἶχε τὴ βεβαιότητα ὅτι τίποτα δὲν εἶναι μικρὸ καὶ τίποτε δὲν εἶναι μεγάλο σ᾽ αὐτὸ τὸν κόσμο· καὶ μέρα νύχτα ἀγωνιζότανε νὰ βρῇ, μέσα στὴν καρδιὰ τῶν πραγμάτων, τὸ δρόμο ποὺ ὁδηγοῦσε ἐκεῖ ἀπ᾽ ὅπου εἶχεν ἔρθει ἡ ψυχή του.

Μ᾽ αὐτὲς τὶς σκέψεις, τὰ ἀκούρευτα μαλλιά του πέφτανε ἀπάνω στοὺς ὤμους του, στὴν πέτρινη πλάκα

πλάι στὸ δέρμα τῆς ἀντιλόπης εἶχε σχηματισθεῖ μιὰ μικρὴ τρυπούλα ἀπ' τὴ μύτη τοῦ ραβδιοῦ του μὲ τὴν μπρούντζινη λαβή, κι ἀνάμεσα στὶς ρίζες τῶν δέντρων, ἐκεῖ ποὺ μέρα μὲ τὴν ἡμέρα ἀκουμποῦσε ἡ ζητιάνικη κούπα, ἡ λακούβα βαθούλωσε κι ἐπλάτυνε, κι ἔγινε ἕνα γιαλιστερὸ καὶ λεῖο κοίλωμα, σὰν τὸ ἴδιο τὸ σκοῦρο κέλυφος τῆς καρύδας, καὶ τὸ κάθε ζῶο ἔμαθε τὴ σωστὴ θέση του κοντὰ στὴ φωτιά. Μὲ τὶς ἐποχὲς ἀλλάζανε τὰ χρώματα τῶν χωραφιῶν, τὰ ἁλώνια γεμίζανε κι ἀδειάζανε καὶ γεμίζανε πάλι καὶ πάλι· πάλι καὶ πάλι, ἅμα ἔφτανε ὁ χειμώνας, οἱ *λάγκουρ* σκιρτοῦσαν ἀνάμεσα στὰ κλαριὰ ποὺ ἦσαν φτερωμένα μὲ ἁπαλὸ χιόνι, ὥσπου τὴν ἄνοιξη, οἱ θηλυκὲς μαϊμοῦδες φέρνανε ἐκεῖ ψηλὰ ἀπ' τὶς θερμότερες κοιλάδες τὰ κατσούφικα μικρὰ μαϊμουδάκια τους. Πολὺ λίγο εἶχε ἀλλάξει τὸ χωριό. Ὁ παπὰς εἴτανε πιὸ γέρος, καὶ πολλὰ ἀπ' τὰ παιδιὰ ποὺ ἐρχόνταν πρῶτα μὲ τὴ ζητιάνικη κούπα στέλνανε τώρα τὰ δικά τους παιδιά. Κι ὅταν ρωτοῦσε κανεὶς τοὺς χωριανοὺς πόσον καιρὸ ζοῦσε ὁ ἅγιός τους στὸ ναὸ τῆς Καλὶ ἐκεῖ ψηλὰ στὸ ραχοβούνι, ἀπαντοῦσαν: «Παντοτινά».

Ἦρθε ὅμως ἕνα καλοκαίρι μὲ τέτοιες βροχές, ποὺ ἀπὸ χρόνια δὲν τὶς εἶχαν ξαναδεῖ τὰ βουνά Τρεῖς ὁλόκληρους μῆνες ἡ κοιλάδα εἴτανε σκεπασμένη μὲ σύννεφα καὶ ὑγρὴ καταχνιὰ — σταθερὴ κι ἀδιάκοπη κατήφεια ποὺ ξεσποῦσε σὲ μπόρες ἀπανωτές. Ὁ ναὸς

τῆς Καλὶ ὑψωνότανε τὸν πιὸ πολὺ καιρὸ ἀπάνω ἀπ᾽ τὰ σύννεφα, κι ἐπὶ ἕνα ὁλόκληρο μήνα ὁ Μπαγκὰτ δὲν μποροῦσε νὰ δῇ τὸ χωριό του. Εἴταν θαμένο κάτω ἀπὸ ἕνα ἄσπρο στρῶμα συννέφου, ποὺ στριφογύριζε καὶ κυλιόταν καὶ φούσκωνε, ἀλλὰ ποτὲ δὲν ξεκολλοῦσε ἀπ᾽ τὰ πλαίσιά του—τὰ μουσκεμένα πλευρὰ τῆς κοιλάδος.

Ὅλον αὐτὸ τὸν καιρὸ δὲν ἄκουγε ἄλλο παρὰ τὸν ἦχο ἀπὸ ἀμέτρητα ποταμάκια ποὺ κυλοῦσαν ἀπ᾽ τὰ δέντρα καὶ στὸ χῶμα, περνώντας ἀνάμεσα στὰ πευκόφυλλα, ξεπηδώντας ἀπ᾽ τὶς κλάρες τῆς φτέρης καὶ ὁρμώντας στὶς νεοσκαμένες λασπερὲς χαράδρες ποὺ σκίζανε τὴν πλαγιά.

Ἐπιτέλους ὁ ἥλιος φάνηκε καὶ ξέχυσε ὁλόγυρα τὴν ὡραία μυρωδιὰ τῶν κέδρων καὶ τῶν ροδόδεντρων κι ἐκεῖνο τὸ λεπτὸ καὶ μακρυνὸ ἄρωμα, ποὺ οἱ βουνίσιοι τὸ λένε «ἄρωμα τοῦ χιονιοῦ». Ἡ θέρμη τοῦ ἥλιου κράτησε μιὰ βδομάδα, κι ἔπειτα οἱ βροχὲς ξεσπάσανε πάλι στὴν τελευταία τους μπόρα. Τὸ νερὸ ἔπεφτε ὁρμητικὰ καὶ ξέγδερνε τὴ γή, ἐνῶ ἡ λάσπη ἀναπηδοῦσε. Ὁ Ἰουροὺν Μπαγκὰτ ἄναψε μεγάλη φωτιὰ ἐκείνη τὴ νύχτα, γιατὶ εἴτανε βέβαιο ὅτι τ᾽ ἀδέρφια του θὰ εἶχαν ἀνάγκη νὰ ζεσταθοῦν· μὰ ὅσο κι ἂν τὰ καλοῦσε ὧρες ὁλόκληρες, οὔτε ἕνα ζῶο δὲν ἦρθε στὸ ναὸ ὥσπου στὸ τέλος ἔπεσε κοιμισμένος κι ἀπορώντας τί τάχα εἶχε γίνει στὸ δάσος.

Μέσα στὴ μαύρη καρδιὰ τῆς νύχτας ἐνῶ ἡ βροχὴ ἀντηχοῦσε σὰν χίλια τύμπανα, ξύπνησε νιώθοντας νὰ τραβοῦν τὸ σκέπασμά του· ἄπλωσε τὸ χέρι κι ἔπιασε τὸ χεράκι ἑνὸς *λάγκουρ*.

— Καλήτερα εἶναι δῶ παρὰ στὰ δέντρα, εἶπε μισοκοιμισμένος, ἀφίνοντας μιὰ γωνιὰ ἀπ᾽ τὸ σκέπασμά του. Σκεπάσου ἐδῶ νὰ ζεσταθῇς.

Ἡ μαϊμοῦ ἅρπαξε τὸ χέρι του καὶ τράβηξε δυνατά.

— Θέλεις νὰ φᾶς, λοιπόν; εἶπε ὁ Πουροὺν Μπαγκάτ. Στάσου λίγο νὰ σοῦ ἑτοιμάσω κάτι.

Καθὼς γονάτιζε γιὰ νὰ ρίξῃ κλαριὰ στὴ φωτιά, ὁ *λάγκουρ* ἔτρεξε στὴν πόρτα τοῦ ναοῦ, γρύλισε καὶ γύρισε πάλι πίσω βιαστικά, τραβώντας τὸ γόνατο τοῦ Μπαγκάτ.

— Τὶ θὰ πῇ αὐτό; Τὶ ἔπαθες, ἀδερφέ μου; Εἶπε ὁ Πουροὺν Μπαγκάτ, γιατὶ τὰ μάτια τοῦ *λάγκουρ* εἴταν γεμάτα ἀπὸ κάτι ποὺ δὲν μποροῦσε νὰ τὸ πῇ. Ἂν δὲν πιάστηκε κανένας ἀδερφός σου σὲ παγίδα καὶ δὲν στήνει κανεὶς παγίδες ἐδῶ, δὲν βγαίνω μ᾽ αὐτὸ τὸν καιρό. Νὰ κοίτα, ἀδερφέ μου, κι ὁ *μπαρουζίγκ* ἔρχεται γιὰ νὰ βρῇ στέγη.

Τὰ κέρατα τοῦ ἐλαφιοῦ, καθὼς ὥρμησε μέσα στὸ ναό, χτυπήσανε ἀπάνω στὸ βλοσσυρὸ ἄγαλμα τῆς Καλί. Τὰ χαμήλωσε ἔπειτα ἀπάνω στὸν Πουροὺν Μπαγκὰτ καὶ κουτούλησε ἀνήσυχα, ξεφυσώντας ἀπ᾽ τὰ μισόκλειστα ρουθούνια του.

— Χάι! Χάι! Χάι! εἶπε ὁ Πουροὺν Μπαγκάτ, κροταλίζοντας τὰ δάχτυλά του. Αὐτὴ λοιπὸν εἶναι ἡ πληρωμὴ γιὰ τὴ φιλοξενία;

Τὸ ἐλάφι ὅμως τὸν ἔσπρωξε πρὸς τὴν πόρτα· τὴν ἴδια στιγμὴ ὁ Πουροὺν Μπαγκὰτ ἄκουσε ἕναν ἦχο σὰ νὰ σκιζότανε κάτι μὲ βογγητὸ καὶ εἶδε δυὸ πλάκες τοῦ ναοῦ νὰ ξεχωρίζουν ἡ μιὰ ἀπ' τὴν ἄλλη καὶ ἀνάμεσά τους νὰ προβάλλῃ τὰ χείλια του τὸ γλιστερὸ χᾶμα.

— Τώρα βλέπω, εἶπε ὁ Πουροὺν Μπαγκάτ. Δὲν ἔχουν ἄδικο τἀδέρφια μου ποὺ δὲν ἤρθαν ἀπόψε κοντὰ στὴ φωτιά. Τὸ βουνὸ γκρεμίζεται. Κι ὅμως... Ἐγὼ γιατὶ νὰ φύγω;

Τὰ μάτια του πέσανε στὴν ἄδεια ζητιάνικη κούπα καὶ μονομιᾶς ἄλλαξε ἡ ἔκφρασή του.

— Μοῦ δίνανε καλὴ τροφὴ κάθε μέρα ἀπὸ τότε ποὺ ἤρθα, κι ἂν δὲν τρέξω τώρα, αὔριο δὲν θὰ μένῃ οὔτε ρουθούνι στὴν κοιλάδα. Πρέπει νὰ πάω νὰ τοὺς εἰδοποιήσω ἐκεῖ κάτω. Στάσου, ἀδερφέ μου! Ἄφισέ με νὰ πάω στὴ φωτιά.

Ὁ *μπαραζίγκ* ὑποχώρησε ἄθελα, κι ὁ Πουροὺν Μπαγκὰτ ἔχωσε ἕνα δαυλὸ βαθειὰ στὴ φλόγα, στριφογυρίζοντάς τον ὥσπου ν' ἀνάψῃ καλά.

— Ἄ! ἤρθατε νὰ μοῦ μηνύσετε, εἶπε καὶ σηκώθηκε. Θὰ κάμουμε κάτι καλήτερο. Πᾶμε! Καὶ φέρε

κοντὰ τὸ λαιμό σου γιὰ νἀκουμπήσω, ἀδερφέ μου, γιατὶ ἐγὼ ἔχω μόνο δυὸ πόδια.

Ἔχούφτωσε τὴν ὄρθια χαίτη τοῦ *μπαραζίγκ* μὲ τὸ δεξί του χέρι, ἅπλωσε πέρα τὸ δαυλὸ μὲ τὸ ἀριστερὸ καὶ προχώρησε μέσα στὴν κατάμαυρη νύχτα. Δὲν φυσοῦσε οὔτε πνοὴ ἀνέμου, μὰ ἡ βροχὴ ἔσβηνε σχεδὸν τὸ δαυλό, ἐνῷ τὸ μεγάλο ἐλάφι κατέβαινε γοργὰ τὴν πλαγιά, γλιστρώντας στὰ πισινά του πόδια. Μόλις βγῆκαν ἀπὸ τὸ δάσος ἤρθαν κοντά τους κι ἄλλα ἀδέρφια τοῦ Μπαγκάτ. Ἄκουγε, χωρὶς νὰ μπορῇ νὰ τοὺς δῇ, τοὺς *λάγκουρ* ποὺ τρέχανε ἀκολουθώντας, καὶ πίσω του τὸ *οὔχχ! οὔχχ!* τῆς Σόνα. Ἡ βροχή, ἔπλεκε σὰ σκοινιὰ τὰ μακριὰ ἄσπρα μαλλιά του· τὸ νερὸ πλατάγιζε κάτω ἀπ' τὰ γυμνά του πόδια, καὶ ἡ κίτρινη χλαμύδα κολλοῦσε ἀπάνω στὸ ἀδύνατο γέρικο κορμί του, μὰ αὐτὸς κατέβαινε πάντα ἀκουμπώντας στὸ *μπαραζίγκ*.

Δὲν εἶταν πιὰ ὁ ἐρημίτης· εἶταν ὁ Σὲρ Πουρσὺν Ντὰς Ι. Τ. Ι. Ε., Πρωθυπουργὸς ἑνὸς μεγάλου Κράτους, ὁ ἄνθρωπος ποὺ εἶχε μάθει νὰ κυβερνάῃ καὶ πήγαινε νὰ σώσῃ ἀνθρώπινες ὑπάρξεις. Καὶ κατρακυλοῦσαν ὅλοι μαζὴ στὸ ἀπότομο καὶ γλιστερὸ μονοπάτι, κατεβαίνοντας ὁλοένα ὥσπου τὸ ἐλάφι ἔπεσε ἀπάνω στὴ μάντρα κάποιου ἀλωνιοῦ καὶ στάθηκε μυρίζοντας Ἄνθρωπο. Εἶχαν φτάσει στὴν ἀρχὴ τοῦ καμπουριασμένου δρομάκου τοῦ χωριοῦ, κι ὁ Μπαγκὰτ χτύπησε

μὲ τὸ ραβδί του στὰ κλειστὰ παράθυρα τῆς καλύβας τοῦ γύφτου ἐνῶ ὁ πυρσός του ἔφεγγε ζωηρὰ κάτω ἀπ᾽ τὸ γεῖσο τῆς στέγης.

— Σηκωθῆτε καὶ βγᾶτε! φώναξε ὁ Πουρούν Μπαγκάτ, καὶ δὲν ἀναγνώρισε οὔτε ὁ ἴδιος τὴ φωνή του, γιατὶ εἶχε πολλὰ χρόνια νὰ μιλήση δυνατὰ σὲ ἄνθρωπο. Τὸ βουνὸ γκρεμίζεται. Τὸ βουνὸ πέφτει! Σηκωθῆτε καὶ βγᾶτε, ἐσεῖς μέσα!

—Εἶναι ὁ Μπαγκάτ μας, εἶπε ἡ γυναίκα τοῦ γύφτου Στέκεται ἀνάμεσα στ᾽ ἀγρίμια του. Ἂς πάρουμε τὰ παιδιὰ κι ἂς πᾶμε ἔξω.

Τὸ μήνυμα μεταδόθηκε ἀπὸ καλύβα σὲ καλύβα, ἐνῶ τ᾽ ἀγρίμια ζαρωμένα στὸ στενὸ δρομάκο, ἀναπηδοῦσαν καὶ στριμωχνόντανε γύρο στὸ Μπαγκάτ, κι ἡ Σόνα ξεφυσοῦσε ἀνυπόμονα.

Οἱ χωριανοὶ τρέξανε στὸ δρόμο—δὲν ἦσαν ἀπάνω ἀπὸ ἑβδομήντα ψυχὲς ὅλοι ὅλοι—καὶ στὴ λάμψη τῶν δαυλῶν τους εἶδαν τὸν Μπαγκὰτ ποὺ συγκρατοῦσε τὸ τρομαγμένο *μπαραζίγκ*, ἐνῶ οἱ μαϊμοῦδες τραβοῦσαν ἱκετευτικὰ τὴν ποδιά του κι ἡ Σόνα ἀνορθωμένη στὰ πισινὰ πόδια της μούγκριζε.

—Περάστε τὴν κοιλάδα κι ἀνεβῆτε στ᾽ ἀντικρυνὸ βουνό! φώναξε ὁ Πουρούν Μπαγκὰτ. Μὴν ἀφίσετε κανέναν πίσω! Ἐμεῖς ἀκολουθᾶμε!

Οἱ χωριανοὶ ἀρχίσανε νὰ τρέχουν, ὅπως μόνο οἱ βουνίσιοι μποροῦν νὰ τρέξουν, γιατὶ ξαίρανε ὅτι στὴν

καθίζηση πρέπει νὰ σκαρφαλώση κανεὶς ὅσο μπορεῖ ψηλότερα περνώντας τὴν κοιλάδα. Ὁρμήσανε, βουτώντας στὸ μικρὸ ποταμάκι τῆς λάκας καὶ περάσανε στὰ χωράφια τῆς ἀντικρυνῆς πλευρᾶς, ἐνῶ ὁ Μπαγκὰτ καὶ τ' ἀδέρφια του ἀκολουθοῦσαν. Κι ἀρχίσανε ὕστερα νὰ σκαρφαλώνουν στὸ ἀπέναντι βουνό, φωνάζοντας ὁ ἕνας τὸν ἄλλον—τὸ προσκλητήριο τοῦ χωριοῦ—ἐνῶ πίσω τους μοχθοῦσε ὁ μεγάλος *μπαραζίγκ*, σηκώνοντας ὅλο τὸ βάρος τοῦ Πουρούν Μπαγκάτ, ποὺ εἶχε ἀρχίσει νὰ χάνη τὶς δυνάμεις του. Στὸ τέλος τὸ ἐλάφι στάθηκε μέσα σ' ἕνα πυκνὸ λαγκάδι ἀπὸ πεῦκα, σὲ ὕψος πεντακόσια πόδια στὴ βουνοπλαγιά. Τὸ ἔνστικτό του, ποὺ τὸ εἶχε προειδοποιήσει γιὰ τὴν ἐπικείμενη καθίζηση, τοῦ ἔλεγε τώρα πὼς ἐκεῖ εἴτανε σίγουρο μέρος.

Ὁ Πουρούν Μπαγκὰτ σωριάστηκε στὸ πλευρό του. Εἶχε ἀποκάμει ἀπ' τὸ ρίγος τῆς βροχῆς κι ἀπ' τὸ τραχὺ αὐτὸ σκαρφάλωμα. Πρόφτασε ὅμως νὰ φωνάξη στοὺς ἀνάριους πυρσοὺς ποὺ φαινόντανε μπροστά.

— Σταθῆτε καὶ μετρηθῆτε, καὶ μιλώντας στὸ ἐλάφι, σὰν εἶδε τὰ φῶτα νὰ συναθροίζονται, ψιθύρισε: Μεῖνε . . . ὥσπου . . . νὰ . . . φύγω!

Ἀκούστηκε ἕνας στεναγμὸς στὸν ἀέρα ποὺ μεγάλωνε κι ἔγινε βοὴ κὴ βοὴ ἔγινε μούγκρισμα, καὶ τὸ μούγκρισμα ξεπέρασε κάθε ὅριον ἤχου, κὴ πλαγιὰ ὅπου βρισκόνταν οἱ χωριανοὶ τραντάχτηκε συθέμελα

μέσα στὸ σκοτάδι. Καὶ τότε μιὰ νότα ἔντονη, βαθειὰ καὶ σταθερὴ σὰν τὸ χαμηλότερο τόνο τοῦ ἁρμόνιου, σκέπασε τὰ πάντα. Ἐπὶ πέντε ἴσως λεπτὰ τῆς ὥρας κι ὁ παλμός της ἔφτανε ὡς τὶς ρίζες τῶν πεύκων.

Ὕστερα ἔσβησε, κι ὁ κρότος τῆς βροχῆς ποὺ ἔπεφτε σὲ τόσα μίλια σκληρὸ ἔδαφος, ἔγινε σὰν τὸ ὑπόκωφο τυμπάνισμα τοῦ νεροῦ ἀπάνω σὲ μαλακὸ χῶμα. Κι αὐτὸ εἶταν ὅλο.

Κανένας χωριανὸς—οὔτε κι ὁ παπὰς ἀκόμα—δὲν τολμοῦσε νὰ μιλήσῃ στὸ Μπαγκὰτ ποὺ εἶχε σώσει τὴ ζωή τους. Κουρνιάσανε κάτω ἀπ' τὰ πεῦκα καὶ περιμέναν νὰ ξημερώσῃ. Ὅταν ξημέρωσε κοιτάξανε πέρα ἀπ' τὴν κοιλάδα, καὶ εἶδαν ἐκεῖ ποὺ πρῶτα εἶτανε τὸ δάσος καὶ τὰ χωράφια καὶ τὰ λιβάδια μὲ τὰ μονοπάτια τους, μιὰν ἀνάκατη, κόκκινη καὶ λασπερὴ μάζα, μὲ λίγα δέντρα κρεμασμένα ἀνάστροφα στὸ γκρεμό.

Ἡ κόκκινη αὐτὴ μάζα ἔφτανε ψηλὰ ὡς τὸ βουνὸ ποὺ εἶχανε καταφύγει, φράζοντας τὸ ποταμάκι τῆς κοιλάδος, ποὺ εἶχε ἀρχίσει ν' ἁπλώνεται σὲ κεραμόχρωμη λίμνη. Ἀπ' τὸ χωριό, ἀπ' τὸ δρομάκι ποὺ ἀνέβαινε στὸ ναό, ἀπ' τὸν ἴδιο τὸ ναὸ κι ἀπ' τὸ δάσος ποὺ εἶτανε πίσω του, δὲν ἔμενε πιὰ οὔτε ἴχνος Σ' ἕνα μίλι πλάτος καὶ σὲ δυὸ χιλιάδες πόδια βάθος ἡ πλαγιὰ τοῦ βουνοῦ εἶχε παρασυρθεῖ ὁλόκληρη, εἶχε ξεκοπεῖ ἀπ' τὴν κορφὴ ὡς τὴ βάση.

Οἱ χωριανοὶ ἕνας-ἕνας συρθήκανε ἀνάμεσα στὸ

δάσος γιὰ νὰ προσευχηθοῦν στὸ Μπαγκάτ τους. Εἶδαν τὸ *μπαραζίγκ* νὰ στέκεται ἀπὸ πάνω του, καὶ νὰ φεύγῃ μακρυὰ ὅταν πλησιάσανε, ἀκούσανε τοὺς *λάγκουρ* νὰ θρηνοῦν στὰ κλαριὰ καὶ τὴ Σόνα νὰ μουγκρίζῃ στὸ κορφοβούνι· ὁ Μπαγκὰτ ὅμως εἶταν νεκρός, καθισμένος σταυροπόδι, μὲ τὴ ράχη ἀκουμπισμένη σ' ἕνα δέντρο, μὲ τὸ ραβδὶ στὴ μασχάλη του, καὶ μὲ τὸ πρόσωπό του στραμένο πρὸς τὰ βορειοανατολικά. Καὶ ὁ παπὰς εἶπε:

— Κοιτάχτε τὸ δεύτερο θαῦμα· γιατὶ σ' αὐτὴν ἀκριβῶς τὴ στάση πρέπει νὰ θάβεται κάθε Σαννιασί! Ἐκεῖ λοιπὸν ποὺ βρίσκεται τώρα θὰ χτίσουμε ἕνα ναὸ στὸν ἅγιό μας.

Προτοῦ περάσει ἕνας χρόνος χτίσανε τὸ ναό, ἕνα μικρὸ ναὸ μὲ πέτρες καὶ χῶμα, ὀνομάσανε τὸ βουνὸ «Βουνὸ τοῦ Μπαγκάτ», καὶ τιμοῦν κάθε χρόνο τὴν ἡμέρα ἐκείνη μὲ φωτιὲς καὶ μὲ ἄνθη. Δὲν ξαίρουν ὅμως ὅτι ὁ ἅγιος ποὺ λατρεύουν εἶναι ὁ μακαρίτης Σὲρ Πουροὺν Ντάς, Ι.Τ.Ι.Ε., δ.ν., δ.φ., κ.τ.λ., ὁ παλιὸς Πρωθυπουργὸς τοῦ προοδευτικοῦ καὶ φωτισμένου κράτους τῆς Μοχινιβάλα, καὶ ἐπίτιμον ἢ ἀντεπιστέλλον μέλος σὲ πολλὲς σοφὲς κι ἐπιστημονικὲς ἑταιρίες, ποὺ ἴσως κ'ἤμουν κάποτε κάποιο καλὸ σ' αὐτὸν ἢ στὸν ἄλλον κόσμο.

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ
Γ. ΤΣΟΥΚΑΛΑ

ΣΤΟΑ ΦΕΞΗ ΑΡ. 126 — ΑΘΗΝΑΙ

ΝΟΜΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ: **Γ. ΧΑΤΖΗΚΩΣΤΑΣ**
ΣΚΙΤΣΟΓΡΑΦΟΣ: **ΚΛ. ΚΛΩΝΗΣ**

ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ:

Φ. Ντοστογιέφσκι: Λευκὲς Νύχτες.
Μ. Μαριάνι: Πολὺ ἀργά.
Σ. Λάγκερλεφ: Σ' ἕναν ἔρημο τάφο.
Γ. Ὀνέ: Χωρὶς Ἀγάπη.
Γ. Τσουκαλᾶ: Ἀγροτικά.
» Ἐρωτικά.
» Ἐκείνη, ρομάντσο.
Ρ. Κίπλιγκ: Εἰδύλλιο στοὺς πάγους.
Δ. Βουτυρᾶ: Τροφὴ στὸ θάνατο.
Α. Πανουλῆ: Ποιήματα γιὰ τὰ σχολεῖα.

ΤΥΠΩΝΟΝΤΑΙ:

Κλ. Φαρρέρ: Οἱ ὀπιομανεῖς.
Ν. Γκόγκολ: Ὁ μανδύας.
Π. Μαντεγκάτσα: Ἔρως φθισικῆς.
Ν. Λαπαθιώτη: Μιὰ νύχτα μὲ φεγγάρι.
Ἰ. Ἐλιγιά. Ἄσμα Ἀσμάτων (μετάφρ. ἀπ' τὰ Ἑβραϊκά).

ΔΙΔΟΝΤΑΙ ΒΙΒΛΙΑ ΜΕ ΔΟΣΕΙΣ. Τὰ καλήτερα βιβλία ὅλων τῶν ἐκδοτικῶν οἴκων Ἀθηνῶν πωλοῦνται στὰ γραφεῖα μας μὲ μηνιαίας δόσεις. Ζητήσατε τιμοκατάλογον.

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ
Γ. ΤΣΟΥΚΑΛΑ

ΣΤΟΑ ΦΕΞΗ ΑΡ. 126 — ΑΘΗΝΑΙ

ΝΟΜΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ: **Γ. ΧΑΤΖΗΚΩΣΤΑΣ**
ΣΚΙΤΣΟΓΡΑΦΟΣ: **ΚΛ. ΚΛΩΝΗΣ**

ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ:

Φ. Ντοστογιέφσκι: Λευκὲς Νύχτες.
Μ. Μαριάνι: Πολὺ ἀργά.
Σ. Λάγκερλεφ: Σ' ἕναν ἔρημο τάφο.
Γ. Ὀνέ: Χωρὶς Ἀγάπη.
Γ. Τσουκαλᾶ: Ἀγροτικά.
» Ἐρωτικά.
» Ἐκείνη, ρομάντσο.
Ρ. Κίπλιγκ: Εἰδύλλιο στοὺς πάγους.
Δ. Βουτυρᾶ: Τροφὴ στό θάνατο.
Α. Πανανλῆ: Ποιήματα γιά τὰ σχολεῖα.

ΤΥΠΩΝΟΝΤΑΙ:

Κλ. Φαρρέρ: Οἱ ὀπιομανεῖς.
Ν. Γκόγκολ: Ὁ μανδύας.
Π. Μαντεγκάτσα: Ἔρω. φθισικῆς.
Ν. Λασπαθιώτη: Μιὰ νύχτα μὲ φεγγάρι.
Ἰ. Ἐλιγιά. Ἄσμα Ἀσμάτων (μετάφρ. ἀπ' τὰ Ἑβραϊκά).

ΔΙΔΟΝΤΑΙ ΒΙΒΛΙΑ ΜΕ ΔΟΣΕΙΣ. Τὰ καλήτερα βιβλία ὅλων τῶν ἐκδοτικῶν οἴκων Ἀθηνῶν πωλοῦνται στὰ γραφεῖα μας μὲ μηνιαίας δόσεις. Ζητήσατε τιμοκατάλογον.